

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 36114651175682820

**ZHODNOTENIE HOSPODÁRSKEHO VÝVOJA REGIÓNOV
JUŽNÉHO SLOVENSKA**

BAKALÁRSKA PRÁCA

2018

Anikó Barcziová

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 36114651175682820

**ZHODNOTENIE HOSPODÁRSKEHO VÝVOJA REGIÓNOV
JUŽNÉHO SLOVENSKA**

BAKALÁRSKA PRÁCA

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie

Študijný odbor: Financie, bankovníctvo a investovanie

Školiace pracovisko: KF NHF - Kat. financií NHF

Vedúci záverečnej práce: Ing. Karol Morvay, PhD.

2018

Anikó Barcziová

36114651175682820

Ekonomická univerzita v Bratislave
Národohospodárska fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Anikó Barcziová
Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: 3.3.6 Financie, bankovníctvo a investovanie
Typ záverečnej práce: Bakalárska záverečná práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Zhodnotenie hospodárskeho vývoja regiónov južného Slovenska

Anotácia: Práca zanalyzuje doterajší hospodársky vývoj južného Slovenska, mieru a dynamiku jeho zaostávania za priemernými parametrami vývoja slovenskej ekonomiky. Zvláštnu pozornosť venuje regionálnym rozdielom v ukazovateľoch nezamestnanosti. Hľadá príčiny zaostávania a faktory, ktoré by mohli podporiť rast ekonomiky v tomto regióne a zmierniť regionálne disparity hlavne v nezamestnanosti.

Vedúci: Ing. Karol Morvay, PhD.
Katedra: KF NHF - Kat. financií NHF
Vedúci katedry: prof. Ing. Pavol Ochotnický, CSc.

Spôsob sprístupnenia elektronickej verzie práce:
bez obmedzenia

Dátum zadania: 30.01.2017

Dátum schválenia: 02.02.2017

prof. Ing. Pavol Ochotnický, CSc.
vedúci katedry

Čestné vyhlásenie

Vyhlasujem, že som celú bakalársku prácu vypracovala samostatne s použitím uvedenej odbornej literatúry.

Bratislava,
09.05.2018

Anikó Barcziová

ABSTRAKT

BARCZIOVÁ, Anikó: *Zhodnotenie hospodárskeho vývoja regiónov Južného Slovenska* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; KF NHF - Katedra financií NHF, Ing. Karol Morvay, PhD – Bratislava, NHF EU, 2018, 42 s.

Cieľom záverečnej práce je zhodnotiť stav sociálno- ekonomického rozvoja južných regiónov Slovenska, ich pozíciu voči ostatným regiónom a pomenovať príčiny regionálnych rozdielov. Práca hodnotí rozvoj na úrovni krajov aj okresov.

Práca je rozdelená do 4 kapitol a 13 podkapitol. Obsahuje 3 tabuliek, 6 obrázkov a 6 grafov. Prvá kapitola je venovaná ku Stavu riešenej problematiky, v tej kapitole sa zaoberáme s históriou, s územným rozdelením Slovenskej republiky a s NUTS 3 regiónmi.

Vo ďalších kapitol si analyzujeme stav sociálno-ekonomického rozvoja južných regiónov Slovenska, ich pozíciu voči ostatným regiónom a pomenovať príčiny regionálnych rozdielov .

Záverečná kapitola sa zaoberá so súvislosťou medzi diaľničnou sieťou a mierou nezamestnanosti.

Výsledkom riešenia danej problematiky je ukazovanie so štatistickými údajmi regionálnych rozdielov medzi okresmi na území Slovenska.

Kľúčové slová:

región, rozdiel, NUTS, nezamestnanosť, priemerné nominálne mesačné mzdy, diaľničná sieť, Slovenská republika, okres, demografia, kvalita

ABSTRACT

BARCZIOVÁ, Anikó: *Zhodnotenie hospodárskeho vývoja regiónov Južného Slovenska* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; KF NHF - Katedra financií NHF, Ing. Karol Morvay, PhD – Bratislava, NHF EU, 2018, 42 s.

The goal of my work is to analyze and evaluate the social-economical development in the regions of south Slovakia, establish their position compared to other regions, and appoint the causes of the regional differences. In my work we will work on level of regions and districts.

The work is divided into 4 chapters and 13 subheads. Contains 3 charts, 6 pictures and 6 graphs.

In the first section i write about the present situation of the problem, about the history, NUTS 3 and about the regional division of Slovakia.

In the next chapters we do social-economical analyzes, and we compare the southern regions with

the slovak average..

The final chapter is about the connection between the unemployment rate and the highway.

The result and the goal is to show the differences between regions, and to prove them by statistical facts, graphs.

Key words:

region, difference, NUTS, unemployment, average nominal monthly wages, highway, Slovak Republic, district, demography, quality

O B S A H

Úvod	8
1. Stav riešenej problematiky	9
1.1 História	9
1.2 Územné rozdelenie SR	11
1.3 NUTS 3	16
2. Cieľ práce	19
3. Metodika	20
4. Výsledky práce	22
4.1 Demografická štruktúra	22
4.2 Nezamestnanosť	24
4.2.1 Definícia	24
4.2.2 Nezamestnanosť na Slovensku	26
4.2.3 Trend nezamestnanosti vo vybraných okresoch	26
4.3 Nezamestnanosť a priemerné nominálne mesačné mzdy	29
4.4 Nezamestnanosť a rýchlostné cesty na Slovensku	34
Záver	40
Zoznam použitej literatúry	41

Úvod

V bakalárskej práci s názvom: Zhodnotenie hospodárskeho vývoja regiónov južného Slovenska sa zaoberáme regionálnymi rozdielmi, zároveň analyzujeme doterajší hospodársky vývoj južného Slovenska, mieru a dynamiku jeho zaostávania za priemernými parametrami vývoja slovenskej ekonomiky.

Ekonomika Slovenskej republiky má rastúcu tendenciu a veľmi rýchlo sa vyvíja, žiaľ tento rýchly vývoj zaznamenávajú iba jednotlivé regióny, ostatné stagnujú. Z toho dôvodu sa rozdiely medzi regiónmi na Slovensku stále zvyšujú a zvyšujú.

Regionálne rozdiely nie sú problémom len Slovenskej republiky, ale aj ostatných štátov EÚ. Preto jedným z hlavných cieľov Európskej únie je vyrovnať regionálne rozdiely na území každej republiky. Na dosiahnutie tohto cieľa EÚ poskytuje peňažnú podporu pre štáty s problémovým stavom a pomocou Európskych projektov.

Cieľom každého štátu je vytvoriť stabilnú republiku bez regionálnych rozdielov a závislú od viacerých odvetví. Na nasledujúcich stranách analyzujeme Slovenskú republiku z makroekonomického pohľadu a zistíme, ktoré regióny sú v najhoršej situácii. Ďalej sa pokúsime nájsť dôvod, prečo nastala takáto situácia a navrhujeme riešenia ako by to mohol štát vyriešiť.

5. Stav riešenej problematiky

1.1 História

Ekonomov stále zaujímali regionálne nerovnosti – hľadať riešenia problémov. Pojem „región“ je podľa Hančlovej: *„územno-priestorový útvar, v ktorom je možné definovať základný socio-ekonomický systém a v priestore ho možno pomocou jedného či viacerých znakov presne vymedziť. Región môžeme vymedziť na základe vzťahov, a to tak, že zlúčime územia, ktoré majú silné vzájomné priestorové väzby, alebo na základe homogenity tak, že zlúčime homogénne územie podľa vybraných znakov alebo na základe funkčnosti. Socio-ekonomický systém sa nenachádza v žiadnom abstraktnom priestore, ale je vymedzený v konkrétnom environmentálnom prostredí, s ktorým je vo vzájomnej interakcii“* (Hančlová – Tvrď 2004).¹

Podľa V. Lauka a O. Bašovského je región: *„zložitý dynamický priestorový systém, ktorý vznikol na zemskom povrchu na základe interakcie prírodných a socioekonomických javov.“* (Bašovský, O., Lauko, V., 1990, 118 s.).²

Definícia slova „región“ podľa zákona č. 503/2011 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja je: *„región je územne vymedzený priestor na tvorbu a uskutočňovanie regionálnej a štrukturálnej politiky na úrovni druhého stupňa alebo tretieho stupňa podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek.“*³

„V zásade možno všeobecne odlíšiť dva základné prístupy (či ich skupiny) k regionálnemu rozvoju. Prvý ideovo vychádza z neoklasického alebo neokonzervatívneho (neoliberálneho) teoretického základu (klasická ekonomická škola a jej nasledovníci), zdôrazňujúc prirodzené vyrovnávajúce tendencie pri rozvoji regiónu z dlhodobého hľadiska. Rozdiely medzi regiónmi sú v rámci tohto smeru chápané ako prirodzené, dané odlišnými podmienkami a regionálnymi osobitosťami rôzneho pôvodu. Zdôrazňujú sa skôr pozitíva, ktoré rozdiely medzi regiónmi prinášajú, najmä prostredníctvom možností špecializácie, decentralizácie a väčšej plurality názorov a prístupov k riešeniu problémov v regiónoch.“

¹ HANČLOVÁ, J. a L. TVRDÝ, 2004. Classification of the Regions [online]. Ostrava: Technical University of Ostrava [cit. 2013-11-05]. Dostupné z: http://accendo.cz/wpcontent/uploads/part_2-1_11_20041.pdf

² BAŠOVSKÝ, O., LAUKO, V. (1990): Úvod do regionálnej geografie, str. 188

³ Zákon č. 503/2011 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Regionálne disparity tiež stimulujú a podporujú sociálnu i geografickú mobilitu obyvateľstva (Blažek 1996).⁴

Druhý prístup sa odvíja od keynesiánskych a (post- alebo tiež neo-) marxistických teórií. Za príčinu regionálnych nerovností považuje živelný charakter kapitalizmu, zdôrazňujúc ním vyvolanú sociálnu nespravodlivosť a súvisiacu sociálnu nestabilitu, koncentrovanú v problémových regiónoch. Prívrženci tohto smeru sú presvedčení, že bez zásahov štátu by prevládali tendencie smerujúce k zväčšovaniu (prehlbovaniu) rozdielov, ktoré by následne existovali dlhodobo či trvalo. Na báze tohto prístupu sa vyvinula a dodnes existuje i regionálna politika EÚ vo forme redistribučnej stratégie (Blažek 1996).⁵

Prístup	Teória	Realizácia, koncepty a nástroje
neoklasický	teórie regionálnej rovnováhy (najmä tzv. neoklasické modely)	realizácia konceptu "pracujúci za prácou", nástroje zvyšujúce mobilitu pracovnej sily
keynesiánsky	teórie regionálnej nerovnováhy (napr. teória kumulatívnych príčin, teória pólov rastu)	realizácia konceptu "práca za pracujúcimi", nástroje podporujúce príliv investícií zo súkromného i verejného sektoru do "problémových" regiónov (investičné stimuly, dotácie, relokácia inštitúcií)
neomarxistický	teórie regionálnej nerovnováhy (napr. teória priestorových delieb práce)	realizácia v niektorých socialistických krajinách (napr. ČSSR) znamenala síce zníženie regionálnych disparít, avšak na úkor straty ekonomickej výkonnosti a konkurencieschopnosti subjektov na trhu
neokonzervatívny (neoliberálny)	teórie regionálnej rovnováhy i nerovnováhy (napr. path dependence, nová teória rastu)	"podpora lokálnej iniciatívy" podpora malých a stredných podnikov, decentralizácia kompetencií, deregulačné opatrenia

⁴ BLAŽEK, J. (1996): Meziregionální rozdíly v České republice v transformačním období. Geografie - Sborník ČGS, č. 4/1996, s. 265-277.

⁵ BLAŽEK, J. (1996): Meziregionální rozdíly v České republice v transformačním období. Geografie - Sborník ČGS, č. 4/1996, s. 265-277.

neoinštitucionálny	teórie regionálnej nerovnováhy (napr. teória priemyselného okrsku, teória učiacich sa regiónov)	"spolupráca a inovácia" , podpora malých a stredných podnikov, šírenie inovácií, networking, premena miestnych inštitúcií založená na učení (učiace sa regióny)
--------------------	---	---

Tabuľka č. 1: Hlavné prístupy a teórie regionálneho rozvoja

Zdroj: J. Blažek (1999a), J. Blažek a D. Uhlíř (2002)⁶⁷

1.2 Územné rozdelenie SR

Slovenská republika je rozdelená na 8 vyšších územných celkov - krajov: Bratislavský kraj, Trnavský kraj, Trenčiansky kraj, Nitriansky kraj, Žilinský kraj, Banskobystrický kraj, Prešovský kraj a Košický kraj. Aktuálne územné rozdelenie existuje od roku 1996, podľa zákona č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní SR.

Obrázka č. 1: Krajské rozdelenie Slovenskej republiky

Zdroj: <http://www.oskole.sk/pages/printpage.php?clanok=4881>

V prvej časti bakalárskej práce rozoberám teóriu, ekonómov, ktorí sa zaoberali situáciou v južných okresoch Slovenskej republiky s porovnaním s republikovým priemerom. V roku 2014 Združenie maďarských ekonómov na Slovensku publikovalo ekonomickú analýzu týchto regiónov a predstavili plán na budúce obdobie, ako zlepšiť aktuálnu situáciu.

⁶ BLAŽEK, J. (1999a): Teorie regionálního vývoje: je na obzoru nové paradigma či jde o pohyb v kruhu? Geografie – Sborník ČGS, č. 3/1999, s. 141-159.

⁷ BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D. (2002): Teorie regionálního rozvoje. Nástin, kritika, klasifikace. Universita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 211 s.

Najväčším problémom štátu sú obrovské rozdiely medzi NUTS II regiónmi, a to najmä, ekonomická a sociálna situácia obyvateľstva, miera chudoby a kvalita životného prostredia občanov v Bratislavskom kraji s porovnaním s východným Slovenskom. Podľa ročenky EÚROSTATU Bratislavský kraj a mesto Bratislava je šiestym najbohatším regiónom EÚ (pred Viedňou a Prahou).

„Keď sa pozrieme na Slovensko z makroekonomického hľadiska, tak vidíme, že sa mu naozaj darí. Hospodársky rast je jeden z najvyšších v EÚ (2015 – 3,8 % a 2016 – 3,3 %), deficit klesol na 1,7 %, verejný dlh pod 52 %, zvýšila sa zamestnanosť na takmer 70 % a miera nezamestnanosti sa znížila na 8,6 %. Slovensko jednoznačne dobieha vyspelejšie krajiny. Kým v roku 2003 bolo HDP/obyv. na úrovni 55 % priemeru EÚ, dnes je na úrovni 77 %. Tento pokrok sa týka všetkých slovenských regiónov, avšak nie v rovnakej miere. Mnohé regióny v strednej, južnej a východnej časti našej krajiny z tohto hospodárskeho rozmachu získali menej.

Pokiaľ sa na regionálne rozdiely pozrieme rečou čísiel a veľmi zjednodušene tak, Bratislava vykazuje HDP na osobu vo výške 34 tisíc Eur, kým región východného Slovenska len 9,5 tisíc Eur. V porovnaní s priemerom EÚ predstavuje HDP/obyvateľ v Bratislavskom kraji 188 %, na Západnom Slovensku len 72 %, Stredné Slovensko 60 % a Východné Slovensko 52 %. Nerovnomerné geografické rozdelenie súkromných investičných výdavkov rovnako prispieva k zvýrazneniu regionálnych rozdielov v krajine.“⁸

Napriek tomu regióny vo východnej časti republiky kvôli nedostatočnej infraštruktúre a vysokej nezamestnanosti patria medzi najchudobnejšie regióny EÚ.

Dištinkcie stále zväčšujú vďaka progresivite inovácií, investícií a pracovných miest v západnej časti Slovenska. Ľudia na východe majú len jednu možnosť na lepší život, presťahovať sa do Bratislavy (pre firmy na západe je to výhodné vďaka lacnejšej pracovnej sile). Kvôli sťahovaciemu prúdu sa sociálno-ekonomické pomery východných regiónov zhoršujú, aktívne obyvateľstvo sa premiestňuje, firmám sa znižuje motivácia na podnikanie, obyvateľstvo, ktoré tam ostáva je vo vyšších vekových skupinách alebo z neproduktívnych skupín (dobrovoľne nezamestnaní ľudia).

Kvalita vzdelávania sa znižuje a vďaka tomu pomer vysokoškolsky vzdelaných ľudí je vysoko pod priemerom SR. Väčšina obyvateľov má len základné vzdelanie, max. stredoškolské vzdelanie. Tak vzniká disproporcia v republike. V západných regiónoch má väčšina ľudí vysokoškolské vzdelanie ale vzniká tam dopyt po ľuďoch s nižším vzdelaním.

⁸Príspevok Dušana Chreneka, vedúceho Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku, Ineko, 28. apríla 2017, str.6

Vzhľadom na to, že firmy vo veľkej miere potrebujú aj manuálnu pracovnú silu, vzniká nedostatok a ak chceme aby hospodárstvo fungovalo efektívne je potrebné nerovnosť nejakým spôsobom riešiť. Tento jav nevyváženosti spôsobuje veľké zmeny aj v štruktúre miezd. Mzdy ľudí s diplomom budú v niektorých prípadoch nižšie, než platy pracovníkov, ktorí pracujú manuálne. Táto nevyváženosť zapríčiňuje aj zmeny v myslení obyvateľov, zníži sa motivácia ľudí ďalej študovať, znižuje sa počet vysokoškolákov aj počet vysokých škôl a vysokoškolských učiteľov. Po takejto zmene sa počet nezamestnaných nezmení, zmení sa len štruktúra zamestnaných a pracovných miest.

Podľa dát OECD Slovensko je na 29. mieste z 32 podľa výšky mesačného príjmu a na základe pomeru nezamestnanosti sa nachádza na 23. mieste z 33. hodnotených krajín. Horšia situácia je len v Turecku, v Mexiku a v Izraeli. To znamená, že zo štátov Európskej únie je na Slovensku situácia najhoršia. Tento problém neexistuje len na Slovensku, ale skoro v každom štáte vo východnej časti EÚ.

Porovnanie rozdielov medzi regiónmi SR a susedných štátov v rámci OECD		
	Príjem	Pracovné miesta
Bratislava	5,2 z 10 bodov (horných 26 % v OECD)	8,0 z 10 bodov (horných 28 % v OECD)
Západné Slovensko	2,4 z 10 bodov (spodných 30 % v OECD)	5,5 z 10 bodov (spodných 27 % v OECD)
Stredné Slovensko	2,4 z 10 bodov (spodných 30 % v OECD)	3,6 z 10 bodov (spodných 13 % v OECD)
Východné Slovensko	1,8 z 10 bodov (spodných 24 % v OECD)	3,1 z 10 bodov (spodných 11 % v OECD)
Poradie SR vo veľkosti regionálnych rozdielov	29. prička spomedzi 32 hodnotených krajín	21. prička spomedzi 33 hodnotených krajín
Stredné Maďarsko	2,3 z 10 bodov (spodných 30 % v OECD)	6,8 z 10 bodov (spodných 48 % v OECD)
Stredné Zadunajsko	2,0 z 10 bodov (spodných 26 % v OECD)	6,8 z 10 bodov (spodných 47 % v OECD)
Západné Zadunajsko	1,9 z 10 bodov (spodných 25 % v OECD)	7,2 z 10 bodov (horných 45 % v OECD)
Severné Maďarsko	1,5 z 10 bodov (spodných 21 % v OECD)	4,3 z 10 bodov (spodných 17 % v OECD)
Poradie Maďarska	16. prička spomedzi 32 hodnotených krajín	26. prička spomedzi 33 hodnotených krajín

Sliezsko	2,8 z 10 bodov (spodných 33 % v OECD)	5,2 z 10 bodov (spodných 25 % v OECD)
Malopoľsko	2,2 z 10 bodov (spodných 29 % v OECD)	5,0 z 10 bodov (spodných 23 % v OECD)
Podkarpatsko	1,7 z 10 bodov (spodných 24 % v OECD)	3,3 z 10 bodov (spodných 12 % v OECD)
Poradie Poľska	20. priečka spomedzi 32 hodnotených krajín	22. priečka spomedzi 33 hodnotených krajín
Juhovýchod ČR	2,5 z 10 bodov (spodných 31 % v OECD)	7,6 z 10 bodov (horných 35 % v OECD)
Morava- Sliezski	2,2 z 10 bodov (spodných 28 % v OECD)	6,4 z 10 bodov (spodných 38 % v OECD)
Stredná Morava	2,2 z 10 bodov (spodných 28 % v OECD)	7,0 z 10 bodov (horných 48 % v OECD)
Poradie ČR	17. priečka spomedzi 32 hodnotených krajín	27. priečka spomedzi 33 hodnotených krajín
Dolné Rakúsko	5,9 z 10 bodov (horných 17 % v OECD)	8,2 z 10 bodov (horných 22 % v OECD)
Viedeň	5,5 z 10 bodov (horných 22 % v OECD)	5,8 z 10 bodov (spodných 31 % v OECD)
Poradie Rakúska vo veľkosti regionálnych rozdielov	2. priečka spomedzi 32 hodnotených krajín	30. priečka spomedzi 33 hodnotených krajín

Tabuľka č. 2: Porovnanie rozdielov medzi regiónmi SR a susedných štátov v rámci OECD
Zdroj: OECD Regional Well-being Database

V tabuľke č. 2 vidíme porovnanie rozdielov medzi regiónmi SR a susedskými štátmi v rámci OECD.

V prvom rade konfrontujeme rozdiely medzi regiónmi podľa výšky príjmu. Môžeme vidieť, že Bratislava sa nachádza v popredí na zozname a predbieha ho jedine Dolné Rakúsko a Viedeň. Napriek tomu, že Bratislava má také dobré postavenie v strednej Európe, tak celkovo ako Slovenská republika sa nachádza až na 29. mieste spomedzi 32 hodnotených krajín. Slovensko patrí medzi krajiny, kde je výška príjmu najnižšia.

V druhom stĺpci porovnávame regióny podľa počtu pracovných miest. Bratislava zaostáva pred Dolným Rakúskom. Podľa týchto úctyhodných umiestnení, by sme si mohli myslieť, že Slovensko patrí medzi popredné krajiny v Európe, ale realita je však iná. Slovensko ako štát sa umiestnilo až na 21 mieste z 33 hodnotených krajín.

Tieto rozdiely sú kvôli veľkej regionálnej rozdielnosti. Ak sa pozeráme na východné regióny, ktoré sú viac a viac zaostalejšie. Na základe porovnania Bratislava podľa výšky príjmov dostala 5,2 bodov z celkových 10-tich a Východné Slovensko iba 1,8 z 10-tich. Taký veľký rozdiel nie je ani v jednej zo susedných krajín. Druhá najhoršia situácia - veľké regionálne rozdiely z krajín Vyšehradskej štvorky ešte v Maďarsku.

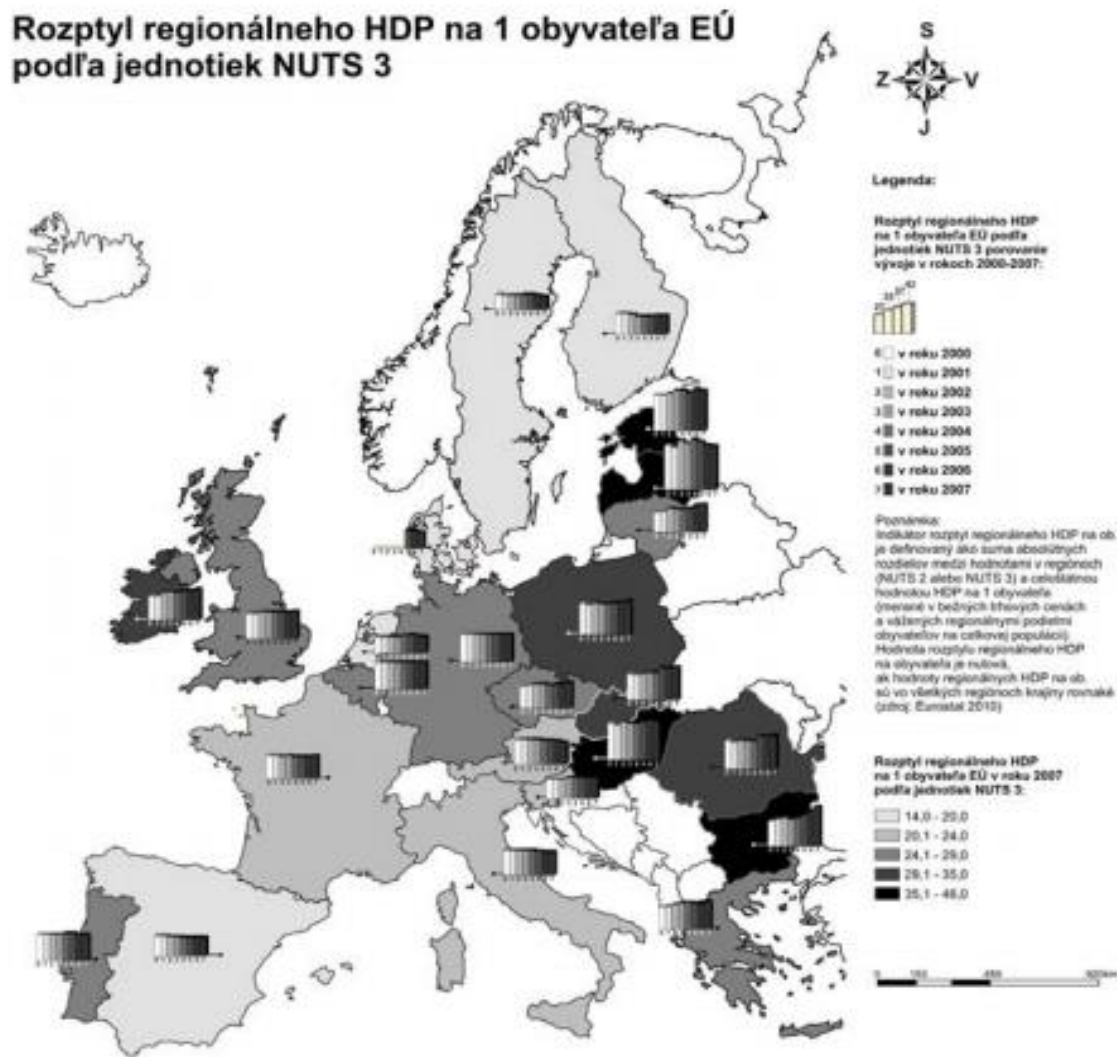
Dôvody môžeme hľadať v histórii a v inej mentalite panovníkov, kráľov a prezidentov. V predchádzajúcich rokoch ekonomika a hospodárstvo bola centralizovaná a regióny boli orientované na určitú časť priemyslu, napríklad na poľnohospodárstvo alebo na spracovateľský priemysel, ťažbu a potravinársky priemysel. Neskôr niektoré odvetvia priemyslu boli minimalizované v dôsledku zmien v trhovom hospodárstve a regióny nevedeli reagovať na zmeny.

Od roku 2004 so vstupom do EÚ boli hranice otvorené pre import a export produktov. Dôsledkom tohto kroku je, že sa poľnohospodárska výroba na Slovensku znížila. Tuzemskí farmári majú veľkú konkurenciu v zahraničných farmároch a v niektorých prípadoch nie ekvivalentnú a nemôžu zabezpečiť také nízke ceny za ponúkaný tovar, aj keď niekedy domáci výrobok môže byť lepšej kvality ako zahraniční konkurenti. Kúpyschopnosť ľudí, hlavne v ekonomicky slabších regiónoch je slabšia a kupujú lačnejší tovar.

Vo roku 1993 Slovensko vyprodukovalo 90 % potravín, potrebných k svojej sebestačnosti. Počas 10 rokov, v roku 2013 sa toto číslo znížilo na polovicu, na 45 %. V súčasnosti sa to pohybuje okolo 40%. Časom sa percentuálna hodnota len znižuje a podiel poľnohospodárstva na HDP je len okolo 5 %. Priemerný vek pracujúcich v poľnohospodárstve je 50 rokov. Tento vek je považovaný za veľkú nevýhodu.

V minulosti regióny na juhu Slovenska, ktoré teraz zaraďujeme do ekonomicky slabších regiónov boli považované za najbohatšie regióny vďaka svojej poľnohospodárskej výrobe.

1.3 NUTS 3

Obrázok č.2: Rozptyl regionálneho HDP na 1 obyvateľa EÚ podľa jednotiek NUTS 3

Zdroj: R. MATLOVIČ – K. MATLOVIČOVÁ: REGIONÁLNE DISPARITY A ICH RIEŠENIE NA SLOVENSKU V ROZLIČNÝCH KONTEXTACH, 2011, Prešov, str.12⁹

Na obrázku č. 2 vidíme rozptyl regionálneho HDP na obyvateľa v EÚ podľa jednotiek NUTS 3. Tieto údaje sú od roku 2000 do 2007. Tmavosť (farba) krajiny určuje rozptyl regionálneho HDP na 1 obyvateľa podľa NUTS 3. Tu môžeme vidieť, že Slovensko sa nachádza v druhej najhoršej situácii kde rozptyl kolíše okolo 29,1-35,0%.

⁹ R. MATLOVIČ – K. MATLOVIČOVÁ: REGIONÁLNE DISPARITY A ICH RIEŠENIE NA SLOVENSKU V ROZLIČNÝCH KONTEXTACH, 2011, Prešov, str.12

Cieľom EÚ je znížiť rozdiely medzi jednotlivými regiónmi s pomocou Európskych fondov. Utopickou myšlienkou EÚ je rovnomerná, centrálna riadená únia, so spoločne stanovenými cieľmi a spoločnými problémami.

NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) klasifikácia bola vytvorená Štatistickým úradom Európskej únie v roku 1988. Na území Slovenskej republiky toto rozdelenie existuje od roku 1998, kedy bola krajina rozdelená na dané NUTS kategórie: NUTS I, NUTS II, NUTS III, NUTS IV, NUTS V. Do kategórie NUTS I (1) patrí celý štát, do pod kategórie NUTS II (4): Bratislavský kraj, západné Slovensko, stredné Slovensko, východné Slovensko, do NUTS III (8)- kraje Slovenska, do NUTS IV (79) - okresy Slovenska a do NUTS V (2883)- mestá a obce Slovenskej republiky. NUTS rozdelenie slúži na spravodlivé porovnanie a hodnotenie štátov a daných regiónov na Európskej úrovni. S pomocou NUTS rozdelenia Štatistický úrad EÚ analyzuje, kontroluje, porovnáva a vyhodnocuje sociálne a ekonomické stavy v štátoch EÚ. Podľa NUTS sú krajiny rozdelené na normatívne regióny, na regióny medzi ktorými budú Európske fondy rozdelené.

V predchádzajúcich odsekoch sme sa venovali rozdielom medzi regiónmi a o zlej situácii v niektorých regiónoch. Môžeme povedať, že v niektorých sledovaných regiónoch aj napriek tomu, že platy zamestnancov sú pružné (len minimálna mzda sa zvyšuje) ľudia spotrebovávajú viac a viac, t.j. príjem domácností sa nezvýši paralelne so spotrebou. Naša otázka znie: Prečo? Z čoho?

PREČO?

Každá ľudská bytosť kvôli svojmu egoizmu stále túži po lepšej životnej situácii a o kvalitnejšej životnej úrovni. Nikto nechce žiť v horších životných podmienkach, aké momentálne má. Druhým dôvodom môže byť, že človek je pyšná bytosť. Radi ukazujeme ostatným, čo vlastne máme a čo vlastníme. Chceme aby susedia a kamaráti pozerali na nás a chceli by žiť náš život.

Z ČOHO?

Ak má človek za 5 – 6 rokov stále tú istú mzdu, pretože priemerná mesačná mzda sa rapídne nemení, tak chce viac a túži po lepších životných podmienkach. Ceny tovarov a služieb sa neustále zvyšujú (aj keď je nižšia inflácia). Ako je to možné?

Jedna z možností môže byť zvýšenie objemu nákupu tovarov na pôžičku a tá druhá možnosť je, že pracujú za minimálnu mzdu a ostatnú mzdu majú na čierno.

Cieľom Slovenskej republiky je stať sa efektívnym a samostatným fungujúcim štátom a dosiahnuť čím menší počet nedobrovoľne-nezamestnaných ľudí. Kvôli dosiahnutiu tohto cieľa štát, ako nepriamy nástroj, by mal vytvoriť nové pracovné miesta. Najúčinnším prostriedkom by bolo urobiť celoštátnu analýzu, ktorá by bola zameraná na jednotlivé regióny, na čo majú perspektívu a v akom sektore by sa mohli dosiahnuť najvyššie pozitívne zmeny, ktoré by viedli k rozvoju regiónu.

Jednotlivé regióny majú kvalitnú pôdu, tam by poľnohospodárstvo mohlo efektívne fungovať. Severné a stredné Slovensko má menej kvalitnej pôdy avšak môže sa pýšiť Tatrami, oblasťou turistiky, rekreácie a kultúry. Lepším využitím cestovného ruchu by sa mohli vytvárať nové pracovné miesta. Úlohou štátu by bolo aj vytvorenie priemyselných parkov a zabezpečenie kvalitnej pracovnej sily s pomocou založenia technických stredných a vysokých škôl v okolí priemyselných parkov. Môžeme konštatovať, že priemyselné parky využívajú firmy, ktoré potrebujú menej kvalifikovaných pracovníkov, niekedy aj s dovozom z cudziny.

2. Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce je zhodnotiť stav sociálno- ekonomického rozvoja južných regiónov Slovenska, ich pozíciu voči ostatným regiónom a pomenovať príčiny regionálnych rozdielov. Práca hodnotí rozvoj na úrovni krajov aj okresov. Predovšetkým narába s parametrami nezamestnanosti. Predpokladáme, že rozdiely v parametroch medzi okresmi a regiónmi na území jednej „malej“ republiky sú stále veľmi výrazné a nedochádza k ich výraznejšiemu zmierňovaniu. V južnej oblasti Slovenska (a pravdaže nielen tam) sú okresy, ktorých ukazovatele sú veľmi vzdialené nielen od najvyspelejšieho regiónu (t. j. regiónu okolo hlavného mesta Bratislavy), ale aj od hodnôt slovenského priemeru.

Práca preukazuje, že niektoré južné regióny sú v sociálno- ekonomických ukazovateľoch hlboko pod priemerom, napriek tomu, že majú vynikajúcu lokalitu a potenciál pre niektoré hospodárske odvetvia. Pritom cieľom štátu, ak má dobrú regionálnu politiku, je zmierňovať rozdiely a vytvoriť čo najrovnomernejšie sa rozvíjajúcu ekonomiku. Hospodárska politika štátu by mala podporiť a využiť lokálne príležitosti a výhody okresov. Dobrá fungujúca ekonomika by mala stavať na raste a rozvoji mnohých odvetví, ale aj mnohých regiónov (nemala by sa budovať ekonomika na úspechu jedného sektora či jednej časti územia). Rezervy v hospodárskej politike SR v oblasti regionálneho rozvoja motivovali aj k príprave tejto práce.

Práca primárne pracuje s nezamestnanosťou, dáva ju do súvislostí s ďalšími ukazovateľmi ako sú priemerné mzdy, počty podnikateľov, stavebná aktivita či vybavenosť rýchlostnými cestami a pod. Nezamestnanosť považujeme za taký ukazovateľ, v ktorom sa dobre odrážajú regionálne rozdiely. Za čiastkový cieľ práce tak považujeme aj zodpovedanie otázky, prečo v danom regióne chýbajú možnosti pracovať alebo naopak prečo chýba motivácia pracovať.

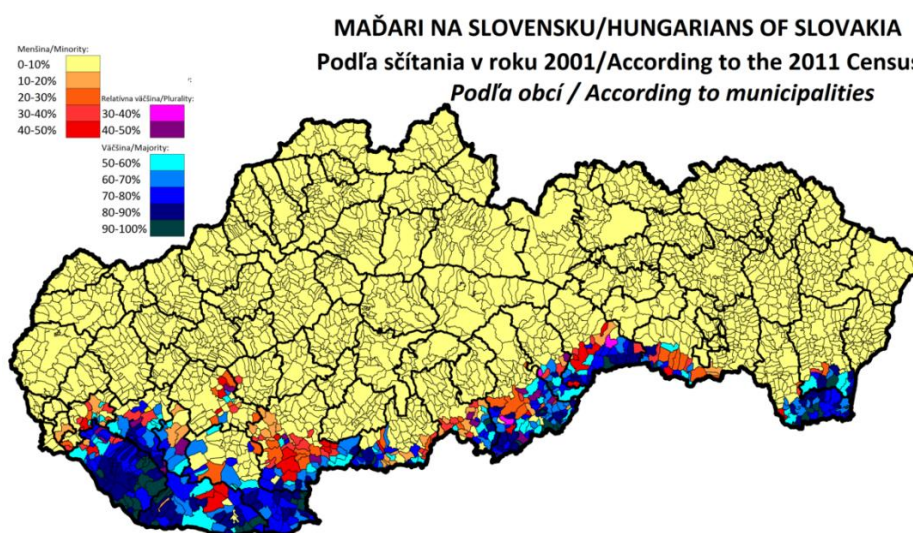
3. Metodika

Zbierali sme štatistické údaje ako demografiu, nezamestnanosť, dobrovoľnú dlhodobú nezamestnanosť, nominálne priemerné mesačné mzdy, počet podnikateľov a živnostníkov, diaľnice a prvotriedne cesty a ich alokáciu, vzdelávanie a pomer obyvateľstva so základným a vysokoškolským vzdelaním, atď.

Po zozbieraní informácií sme prepočítavali aby sme získali údaje, ktoré je možné objektívne porovnávať. Každý vie, že počet obyvateľov v okresoch nie je paritný (napr. okres Nové Zámky má viac než 140 000 obyvateľov a okres Veľký Krtíš má len 44 000). Takže všetky údaje boli prepočítané na počet obyvateľov.

Po výpočtoch nasledovali analýzy a porovnanie okresov s republikovým priemerom. Ďalší krok bolo hľadanie dôvodu, prečo je to tak, interpretovať problémy a pokúsiť sa nájsť vhodné riešenie problému.

V práci budeme analyzovať vybrané okresy na juhu Slovenska, kde pomer maďarskej národnostnej menšiny v danom okrese prevýši 10%. Sú to okresy: okres Dunajská Streda, okres Komárno, okres Šaľa, okres Galanta, okres Nové Zámky, okres Rimavská Sobota, okres Veľký Krtíš, okres Levice, okres Lučenec, okres Rožňava, okres Trebišov, okres Revúca, okres Michalovce, okres Košice-okolie.

Obrázok č. 3: Maďari na Slovensku- Podľa sčítania v roku 2011

Zdroj: https://sk.wikipedia.org/wiki/Ma%C4%8Fari_na_Slovensku

Okrem týchto okresov bolo vybraných ďalších 5 okresov z ostatných častí republiky, ktoré sa rozlohou aj populáciou podobajú k jednotlivým už predtým vybratým okresom. Vybrané okresy sú nasledujúce: Prešov (= Nové Zámky), Poprad (=okres Komárno), Skalica (=okres Šaľa), Kysucké Nové Mesto (= okres Šaľa) a Kežmarok (= okres Lučenec). Boli vybrané aj okresy z ostatných častí Slovenska preto, aby analýza bola objektívnejšia a presnejšia.

Radi by sme poukázali na to, že makroekonomická aj sociálna situácia na južnom Slovensku je horšia a zaostalejšia v porovnaní s ostatnými časťami republiky. Z tohto dôvodu ekonomické štatistické údaje budú porovnávané nielen so slovenským priemerom, ale aj s vybranými okresmi, pretože niektoré sú zaostalejšie, niektoré prosperujúce, aby analýza bola objektívna.

4. Výsledky práce

V nasledujúcej časti analyzujeme makroekonomické údaje vo vybraných južných okresoch a porovnáme ich s priemerom Slovenskej republiky. Neskúmame len južné okresy, ale berieme do úvahy aj niektoré voľne vybrané slovenské okresy.

Vo väčšine prípadov budeme vychádzať z údajov nezamestnanosti. Následne budeme hľadať spojenia medzi nezamestnanosťou a ostatnými ukazovateľmi, ako výška priemernej nominálnej mzdy, počet dobrovoľne nezamestnaných, atď.

4.1 Demografická štruktúra

V úvode tejto kapitoly si podrobnejšie popíšeme demografické rozdelenie a štruktúru obyvateľov vo vybraných okresoch.

„Dnešný obraz územného členenia menšín je výsledkom dlhého historického vývoja. Charakter územia, ktoré obývajú menšiny, sa nevytvoril v rámci súčasného štátu, ale u väčšiny menšín možno jednoznačne určiť regióny, ktoré obývajú už po stáročia. Pokusy väčšinového národa o zahmlenie týchto hraníc síce narušili zloženie historicko-etnickej oblasti v prípade niektorých menšín (Nemci, Židia), ale vo väčšine prípadov ich nedokázali jednotlivé československé/slovenské vlády vymazať ani otvoreným násilím, ani asimilačnou politikou.

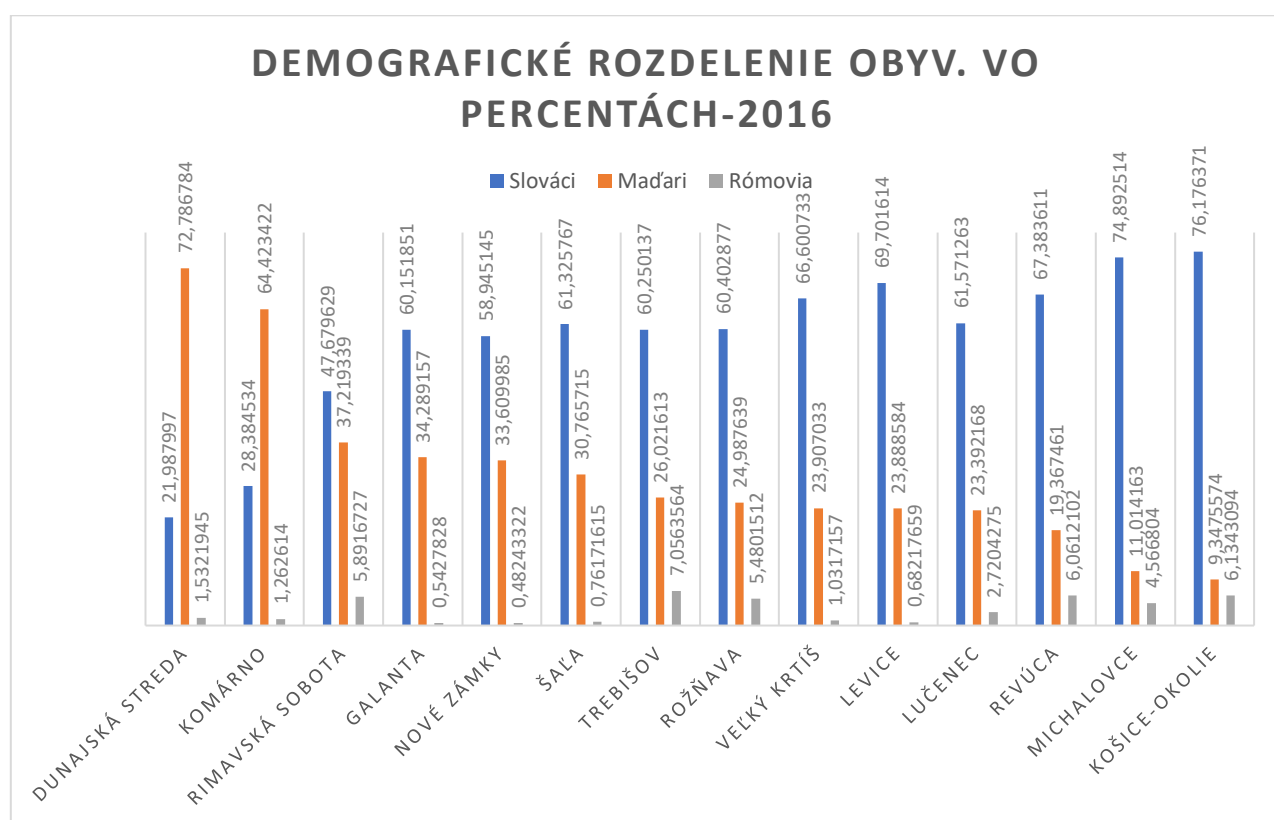
Zemepisné danosti Slovenska napriek malej rozlohe územia vykazujú značné rozdiely. Spomedzi menšín Slovenska žije veľká časť maďarskej a chorvátskej menšiny v nížinách, kým pre ostatné národnosti sú charakteristické nižšie a stredne kopcovité oblasti.

Väčšina maďarskej menšiny (jedinú výnimku tvoria Maďari v okolí Nitry) žije v pomerne priaznivých etnických podmienkach- zaľudňuje etnickú oblasť, ktorá sa tesne primkyna k hraniciam materskej krajiny (hoci etnické zloženie maďarských obcí prešlo v posledných desaťročiach významnými zmenami v prospech predstaviteľov väčšinového národa). Maďarská jazyková oblasť sa rozprestiera pozdĺž slovensko-maďarských hraníc v dĺžke asi 600 km a svoju najširšiu severo - južnú časť dosahuje na západnom Slovensku. Maďarské jazykové teritórium spolu s nitrianskym jazykovým ostrovom má rozlohu asi 10 000 kilometrov štvorcových.

V územnom rozmiestnení rómskej populácie sa za posledné storočie uskutočnilo pomerne málo zmien aj napriek jej veľkému pohybu – ďalej vzrástol význam

východoslovenských zoskupení (predovšetkým na Gemeri a na Spiši), čím sa ešte viac zdôraznilo ich dávnejšie nerovnomerne rozmiestnenie v priestore. V súčasnosti sa 70% rómskeho spoločenstva zokupuje asi na 1/5 územia štátu.

Socialistická industrializácia, ktorá sa začala v päťdesiatich rokoch minulého storočia, mala významný vplyv na roztrúsenosť Rómov v nerómskom prostredí. Priemyselný rozvoj miest, ktorý si vyžadoval veľké množstvo nízko kvalifikovanej pracovnej sily, započal značný urbanistický proces v kruhoch rómskeho obyvateľstva (dnes žije 43% rómskej menšiny v mestách).¹⁰

Graf č.1- Demografické rozdelenie obyvateľov v roku 2018- Percentuálne zastúpenie národnosti

Zdroj: Štatistický úrad

Graf nám zobrazuje vybrané okresy, ktoré sú na základe národnostného zloženia rôznorodé. V niektorých okresoch je maďarská národnosť vo väčšine, no nachádza sa tam aj vysoké zastúpenie rómskej národnosti. V celej práci nesmieme zabúdať na tento graf,

¹⁰ R. Dohányos, G. Lelkes, K. Tóth: Národnostné menšiny na Slovensku, 2003, Str. 19

nakoľko nám znázorňuje, v ktorých okresoch sa nachádza aká štruktúra obyvateľov. Tiež v ňom máme percentuálne zastúpenie populácie menšín. V nasledujúcej časti budeme vysvetľovať zaujímavé javy a grafy, práve na základe týchto údajov.

V druhom rade nemôžeme zabudnúť ani na rómsku komunitu. Je známe, že veľká časť populácie rómskej menšiny je dlhodobo nezamestnaná, z čoho vyplýva, že ani v budúcnosti neplánujú dlhodobo pracovať, maximálne len príležitostne práce počas leta a pod. Nemajú motiváciu pracovať, pretože dostávajú postačujúcu výšku príjmu na prežitie od štátu vo forme sociálnych príspevkov. Keby dlhodobo pracovali za minimálnu mzdu, ich mesačný príjem by bol nižší ako teraz z rôznych dávok. Niektorí si vak aspoň prílepšujú príležitostnou prácou, ide najmä o tých, ktorí žijú v ekonomicky vyspelejších regiónoch. Život bez starostí a povinností pomocou štátnych dávok je pre nich príjemnejší.

V okresoch stredného a východného Slovenska je v štatistikách uvedené percentuálne zastúpenie rómskej menšiny a prevyšuje 5% (Rimavská Sobota, Trebišov, Rožňava, Revúca a Košice-okolie), avšak je známe, že aj v dnešnej dobe sa mnoho Rómov hlási k národnosti slovenskej alebo maďarskej.

4.2 Nezamestnanosť

Na základe získaných informácií už máme ako takú predstavu o štruktúre obyvateľstva vo vybraných regiónoch. V prvom rade sa budeme zaoberať makroekonomickou veličinou, konkrétne nezamestnanosťou. Budeme analyzovať nezamestnanosť všeobecne na Slovensku a zistíme ktoré okresy dopadli najhoršie v roku 2017. Taktiež budeme porovnávať južné okresy nie len so slovenským priemerom, ale aj vzájomne medzi sebou. Následne sa pokúsime nájsť riešenie na danú problematiku.

4.2.1 Definícia

Pojem nezamestnanosť je definovaný Dohovorom Medzinárodnej organizácie práce č.02/1952 ako: „*strata zárobku vyplývajúca z nemožnosti získať vhodné zamestnanie osobou, ktorá je schopná pracovať a zároveň je pre výkon práce k dispozícii*“.¹¹

Samuelson chápal v 20. storočí slovo nezamestnanosť ako „*problém moderných spoločností. Keď je nezamestnanosť vysoká, zdroje sa nevyužívajú a dôchodky obyvateľov*

¹¹ Dohovor Medzinárodnej organizácie práce č.02/1952

klesajú. V takých obdobiach ekonomická bieda ovplyvňuje pocity ľudí a ich rodinný život“¹² (Samuselsson et al, 1992, s. 284).

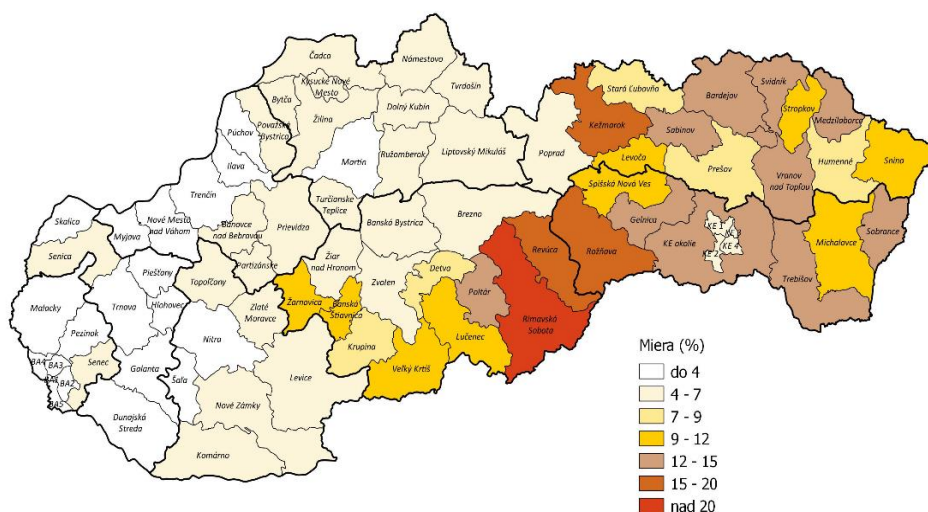
„Nezamestnanosť je stav na trhu práce, keď je ponuka práce nižšia ako dopyt po práci, čiže nerovnováha medzi ponukou a dopytom na trhu práce. Znamená to, že určitý počet pracovných síl je ochotný a schopný pracovať, nenachádza alebo neakceptuje príležitosti na uplatnenie svojich schopností na trhu práce.“¹³ (Uramová, 2005, s. 8 - 9).

Podľa všeobecnej definície, platnej v krajinách ES EUROSTAT (1992), sú za nezamestnaných považované osoby:¹⁴

1. bez plateného zamestnania (v niektorých prípadoch pracujúci, ale len malý počet hodín);
2. osoby zaregistrované na úradoch práce;
3. osoby hľadajúce prácu;
4. osoby, ktoré sú schopné a ochotné ihneď nastúpiť do práce.

4.2.2 Nezamestnanosť na Slovensku

Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR k 31.07.2017

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava

Miera evidovanej nezamestnanosti vypočítaná na základe výberových zisťovaní ŠÚ SR a priemerného počtu uchádzačov o zamestnanie v roku 2016. Algoritmus výpočtu stanovila MPSVR SR.

¹² SAMUELSON Paul.A, NORDHAUS William D. 1992. Ekonomía I. 13.vydanie. Bradlo. Bratislava, 1992. ISBN: 80-7127-030-X, s.284

¹³ URAMOVÁ, M. 2005. Sociálno-ekonomické súvislosti nezamestnanosti. Banská Bystrica: Bratia Sabovci, 2005. 98 s. ISBN 80-8083-057-6.

¹⁴ Všeobecná definícia, platná v krajinách ES EUROSTAT (1992), sú za nezamestnaných považované osoby

Obrázok č. 5: Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch SR k 31.07.2017

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava

Miera nezamestnanosti sa v roku 2017 pohybovala okolo 7,4%. To znamená, že priemerne 7,4% populácie nemá prácu. Ako môžeme na mape vidieť, západné Slovensko a západné okresy majú nezamestnanosť pod 4%, ale vo východných okresoch je situácia oveľa horšia. V roku 2017, konkrétne v marci okres Rimavská Sobota dosiahla 20%-nú mieru nezamestnanosti. Okresy Revúca, Rožňava a Kežmarok sú tesne pod 20%. Známa „R3“ - Revúca, Rožňava a Rimavská Sobota- sú často krát spomínané, ako okresy s najvyššou mierou nezamestnanosti.

Na druhej strane na západnom Slovensku v marci 2017, v okresoch ako Piešťany, Trnava, Galanta a Hlohovec bola nezamestnanosť nižšia ako 3%.

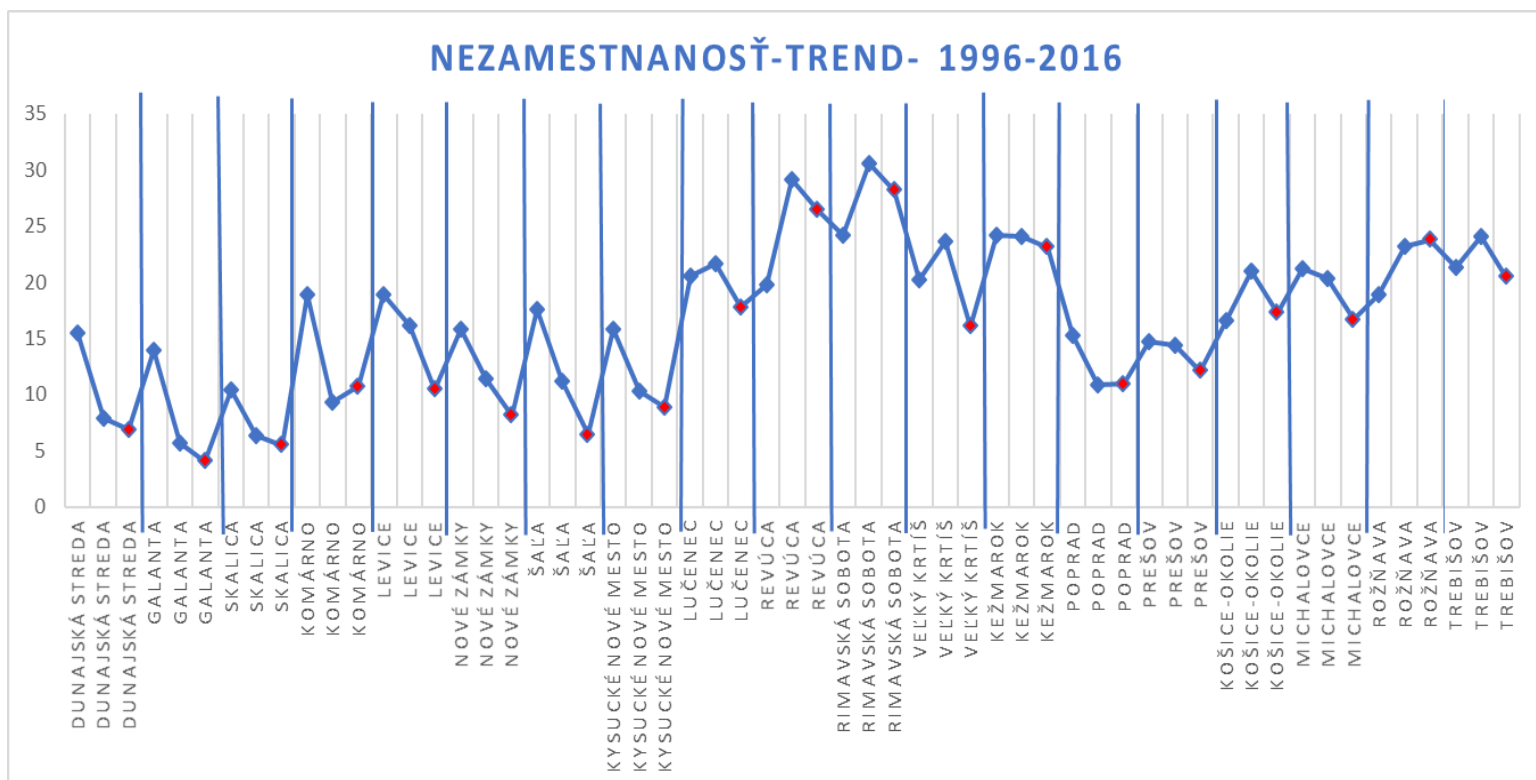
Z mapy na prvý pohľad vidíme, že najkritickejšie okresy ležia na juhu Slovenska a patria medzi okresy, ktoré sme si vybrali do našej analýzy.

4.2.3 Trend nezamestnanosti vo vybraných okresoch

„Trh práce je tradične citlivým a zraniteľným miestom slovenského hospodárskeho prostredia. Preto nie je prekvapujúce, že i nedávne roky poslednej ekonomickej krízy, od roku 2009 sa na Slovensku prejavovali výraznejšie než v susediacich krajinách i v porovnaní s väčšinou Európskych ekonomík a to najmä v prehľbovaní štrukturálnych problémov trhu práce a náraste miery nezamestnanosti.

Rok 2014 a prvá polovica roku 2015 priniesli premietnutie hospodárskeho oživenia i na trh práce, čo vzbudzuje optimizmus. Vývoj súhrnných ukazovateľov slovenského trhu práce je pozitívny, a tento trend má podľa krátkodobých prognóz pokračovať aj v záverečnej časti roka 2015 a v roku 2016. Avšak už teraz je jasné, že bez dosiahnutia zásadnejších výsledkov v inklúzii rizikových skupín a v absencii záujmu o rozvíjanie imigračnej politiky môže byť kapacita ponuky práce pomerne rýchlo ohrozená a môže vytvoriť brzdu ďalšiemu ekonomickému rastu.“¹⁵

¹⁵ M. Lubyová, M. Štefánik a kolektív: TRH PRÁCE NA SLOVENSKU 2016+, Bratislava 2015, str.

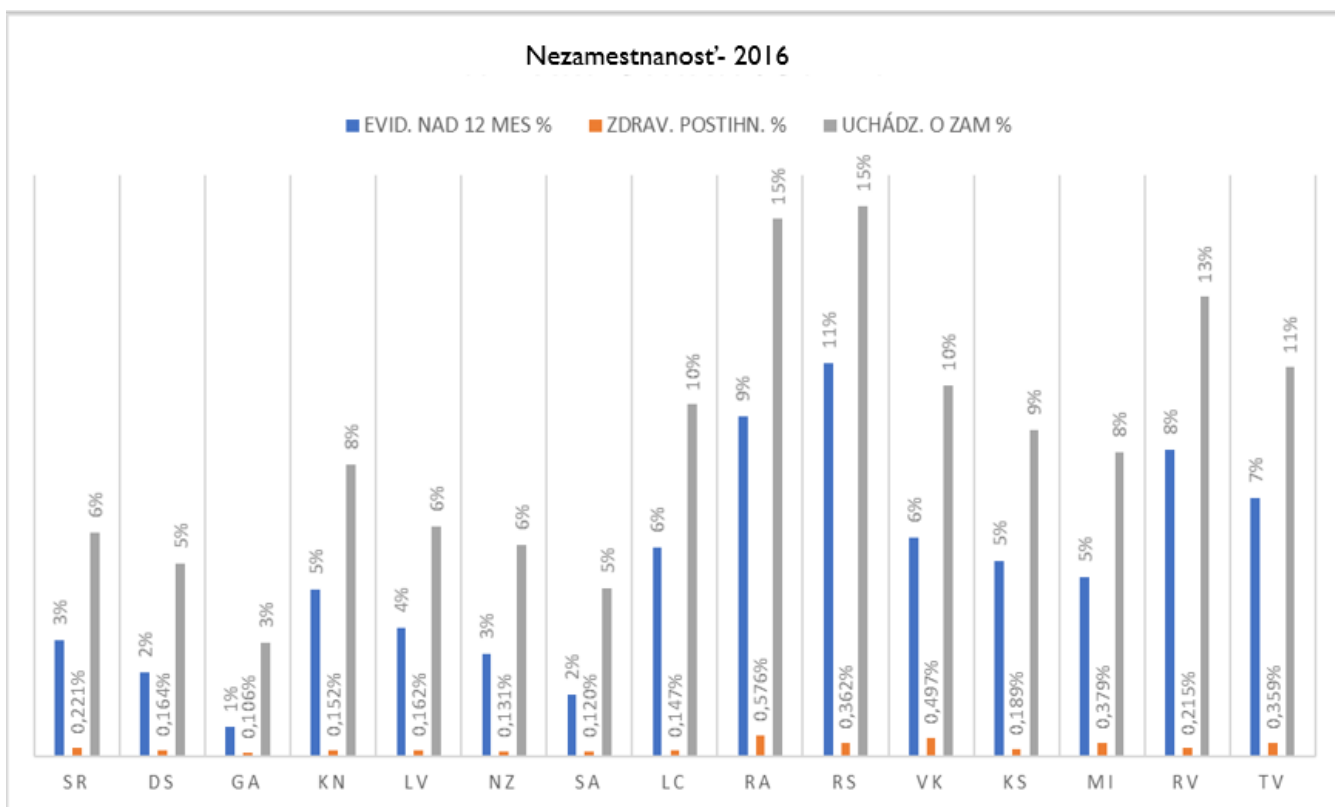
Graf č.2.: Trend nezamestnanosti obdobie 1996-2016

Zdroj: štatistický úrad

Na grafe č. 2 vidíme trend vývoja nezamestnanosti počas dvadsiatich rokov, od roku 1996 do roku 2016. Analyzujeme údaje z rokov 1996, 2006 a 2016. Na grafe vidíme, že na západe Slovenska nezamestnanosť počas týchto dvadsiatich rokov klesol až pod 10%, vďaka veľkým firmám investujúcich na západnom Slovensku, ako Samsung, Volkswagen, Jaguár, Slovnaft, LandRover.

Na východe je situácia úplne iná, miera nezamestnanosti kolísala okolo 30%. V roku 2008 stúpila ešte viac vďaka veľkej hospodárskej kríze. V súčasnej dobe je nezamestnanosť najvyššia v okrese Rimavská Sobota.

„R3“ okresy sú na vrchole nielen s percentuálnou mierou nezamestnanosti, ale aj s mierou Rómskej komunity. Ľudia, ktorí bývajú v tých komunitách nie sú motivovaní pracovať.

Graf č. 3: Nezamestnanosť podľa rožných ukazovateľov- 2016

Zdroj: štatistický úrad

Na grafe č. 3 sú pre nás sú dôležité stĺpce označené modrou farbou, ktoré zobrazujú percento nezamestnaných, ktorí sú evidovaní dlhšie ako 12 mesiacov. „R3“ okresy majú najvyššie percentuálne zastúpenie tejto skupiny obyvateľstva. V týchto okresoch je 8-10% nezamestnaných dlhšie ako jeden rok. Slovenský priemer je len okolo 3%. Ďalej v grafe môžeme vidieť, že jedine juhozápadné okresy sú pod priemerom, ide o okresy Dunajská Streda, Galanta, Nové Zámky a Šaľa. Ostatné južné okresy sú vysoko nad priemerom Slovenska.

V grafe môžeme vidieť rozdiel medzi západom a východom. V okrese Galanta je pomer dlhodobo nezamestnaných len 1%. Ľudia v tomto okrese sú na 99% pracujúci. Tu však vznikajú problémy pre veľké priemyselné parky, pre ktoré už z tohto regiónu nie je možné zabezpečiť pracovnú silu a preto sa pracovná sila musí zabezpečovať aj z iných okresov, alebo štátov.

Zaujímavé sú pre nás aj oranžové stĺpce, ktoré nám ukazujú percentuálne zastúpenie zdravotne postihnutých občanov z počtu nezamestnaných ľudí. Každý občan potrebuje peniaze na život. Ľudia sú ale v dnešnej dobe nútení pracovať za minimálnu mzdu. Následne

na konci mesiaca zistia, že nie je možné mať z tejto mzdy vyšší úžitok a preto sa pozerajú aj po inej možnosti ako si „zarobiť“ peniaze. Jednoduchšie a logickejšie im pripadá žiť z príspevkov od štátu. Ako vidíme aj na grafe, pomer zdravotne postihnutých je oveľa vyšší v okresoch, kde je vysoký podiel nezamestnaných a nezamestnaných evidovaných viac ako 12 mesiacov. Časť obyvateľstva si hľadá možnosti získať viac štátnych príspevkov, dôjsť k väčším príjmom bez rôznych problémov, prípadne aj bez práce.

Sivé stĺpce grafu nám znázorňujú obyvateľstvo ktoré si aktívne hľadá prácu vo vybraných okresoch. Okresy v okolí veľkých priemyselných parkov ako Galanta a Šaľa majú toto číslo oveľa nižšie, ako ostatné.

Investori nemajú motiváciu investovať na východe. Preto tieto parky vytvárajú po blízku Bratislavy aj za cenu prípadného dovozu pracovnej sily. Dôvodom môže byť nevybudovaná infraštruktúra, nedostatočne kvalifikovaná pracovná sila alebo prírodné podmienky.

4.3 Nezamestnanosť a priemerné nominálne mesačné mzdy

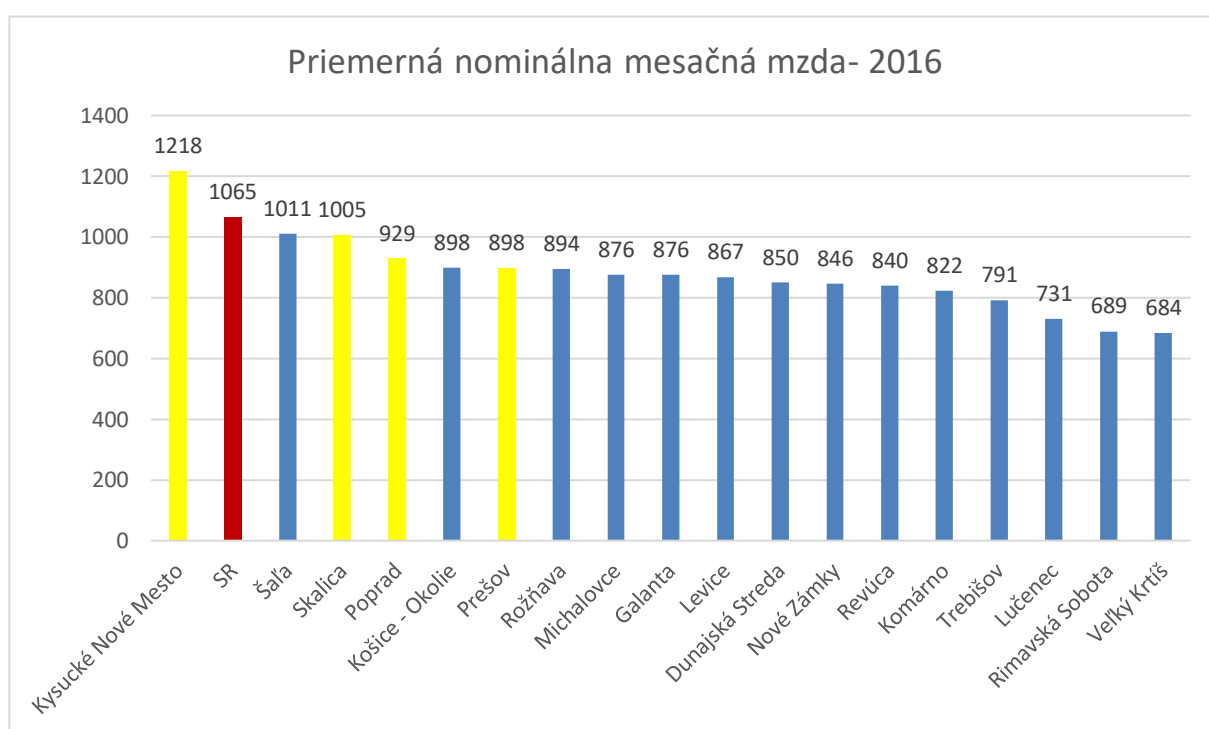
„Na Slovensku sa pod pojmom priemerná mzda rozumie aritmetický priemer všetkých miezd na Slovensku. Preto väčšinou platí pravidlo, že 70% ľudí zarobí menej ako je priemerná mzda v národnom hospodárstve. Pokiaľ by ste chceli vedieť koľko percent Slovákov zarobí viac ako vy, pre túto štatistiku používame pojem medián. Priemerná mzda pre rok 2017 podľa štatistického úradu predstavuje sumu 954 Euro. Je to dôležitá suma pre výpočet budúceho dôchodku, ktorá sa odvíja od priemerného platu, z ktorého sa počíta koeficient.

Výška priemernej mzdy sa na Slovensku každoročne zvyšuje. Je to dané predovšetkým s infláciou, a s ročným zvýšeným ceny práce. O tom, či vám stúpne alebo klesne životná úroveň rozhoduje reálna mzda. Pokiaľ váš príjem v nasledujúcom roku neporastie a výška inflácie je na úrovni 3%, reálne máte nižší príjem o spomínané 3%.“¹⁶

Podľa inštitútu finančnej politiky: „Približne 7 percent zamestnancov na Slovensku zarába hrubú mzdu v intervale ± 5 percent okolo oficiálnej minimálnej mzdy. Výrazne vyšší podiel zamestnancov v pásme minimálnej mzdy možno nájsť v ubytovacích a stravovacích službách, ako aj vo veľkoobchode a maloobchode. Prešovský kraj tiež dosahuje oproti

¹⁶ <http://www.minimalnamzda.sk/priemerna-mzda.php>

priemeru výrazne vyšší podiel takýchto zamestnancov. Na základe analýzy mikro dát z ostatného desaťročia sme odhadli, že medziročný nárast minimálnej mzdy o 5 percent by zvýšil riziko straty práce pre zamestnancov blízko minimálnej mzdy o 1 p.b. oproti zamestnancom nad úrovňou minimálnej mzdy. Tento efekt zohľadňuje aj fakt, že zamestnanci blízko minimálnej mzdy sa môžu odlišovať charakteristikami od zvyšnej populácie. Minimálna mzda môže mať vyšší vplyv na mladých zamestnancov oproti starším, a v chudobnejších krajoch oproti Bratislave. Analýza sa zaoberá vplyvom zvyšovania minimálnej mzdy len zjednodušene, bez zahrnutia iných kanálov vplyvu na zamestnanosť a ekonomiku.¹⁷

Graf č.4: Priemerná nominálna mesačná mzda- 2016

Zdroj: Štatistický úrad

Graf č. 4 zobrazuje priemerné nominálne mesačné mzdy v roku 2016. Červenou farbou máme označený slovenský priemer a žltou farbou sú označené vybrané okresy nenachádzajúce sa na juhu Slovenska. Na grafe je presne vidieť, že všetky južné okresy sú pod slovenským priemerom.

¹⁷ Inštitút finančnej politiky: Malý vplyv zvyšovania minimálnej mzdy na nezamestnanosť, 2018 január, str.2

Ďalej si môžeme všimnúť na prvý pohľad sú obrovské rozdiely medzi juhozápadnými a juhovýchodnými okresmi, kde mzda niekedy dosahuje aj 300-400 Eur rozdiel. Ľudia v tomto regióne nemajú dostupné lepšie platené práce. Priemyselne je tá časť Slovenska málo rozvinutá. Majú len dve možnosti, pracovať za nízku mzdu alebo schopní mladí ľudia a odborníci emigrujú buď do západnej časti Slovenska alebo v horšom prípade do zahraničia, kde ponuka práce je vyššia než dopyt po práci a preto rozvíjanie tohto regiónu z vlastných zdrojov bez stimulov štátu je veľmi neisté a pravdepodobne sa región nebude rozvíjať ďalej.

V okrese Veľký Krtíš viac ako 16% obyvateľstva pracuje v poľnohospodárstve, čo je nad priemerom Slovenska. Podľa nášho názoru by mal štát viac podporovať poľnohospodárstvo a spracovateľský priemysel. Ak by sa investovalo do poľnohospodárstva a do potravinárskeho priemyslu mohlo by to napomôcť k „oživeniu“ regiónu. Z makroekonomického pohľadu by Slovenská republika mohla exportovať potraviny - zdravé a bez GMO potraviny do zahraničia, čím by sa mohlo dosiahnuť zvyšovanie HDP. V agrárnom sektore je veľký potenciál. V dnešnej dobe by sa mohlo investovať do biopotravín, do produktov ekologicky čistých bez genetickej modifikácie, kde by bolo možné tieto potraviny predávať za vyššiu cenu. Tým by sme mohli mať šancu nielen na Európskom trhu, ale aj východnom trhu (Čína), pretože práve Čína má čím ďalej tým vyšší záujem o potraviny „NO GMO“.

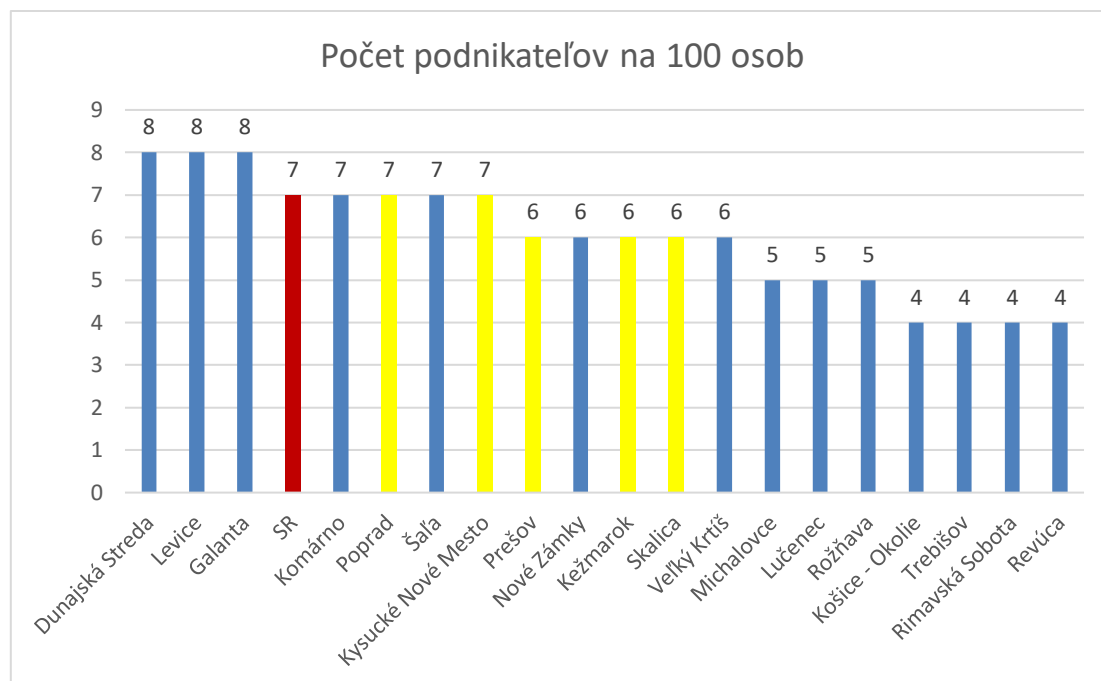
Najvyššia priemerná mzda v južných okresoch je v okrese Šaľa, kde mzda predstavovala až 1011 Eur v roku 2016.

Našou veľkou otázkou je : PREČO JE V DUNAJSKOSTREDSKOM OKRESE LEN 850 EUR?! Skoro o 200 EUR nižšia mzda ako v okrese Šaľa aj ako priemer Slovenska. Je to kvôli vzdelaniu? Veď tento okres má veľmi dobrú lokalitu, nachádza sa veľmi blízko k Bratislave, Győru a v podstate aj k Trnave a Galante (Volkswagen, Audi, Peugeot, Samsung). Aj infraštruktúra je tu pomerne dobre vybudovaná.

Napriek tomu, že Dunajská Streda sa nachádza bližšie k Bratislave než Šaľa, tak ľudia z okresu Dunajskej Stredy sú menej vyhľadávanými na pracovných miestach kde základnou podmienkou je ovládanie slovenského jazyka. Tak môžeme tvrdiť, že celá ekonomika okresu Dunajskej Stredy závisí na učiteľoch a na vzdelaní? Študenti radšej študujú na maďarských univerzitách, v materinskom jazyku.

Veľmi zaujímavé je aj to, že priemerná mzda v regióne Dunajskej Stredy je len 801 Eur, a aj napriek tomu nie je miera nezamestnanosti vyššia ako v sledovaných regiónoch. To znamená, že ľudia sú spokojní so svojimi mzdami? Alebo ľudia sú z nejakého dôvodu

odkázaní pracovať za minimálnu mzdu, alebo robia na čierne? Čo ich motivuje? Ved' ani okres Dunajskej Stredy nepatrí medzi najchudobnejšie okresy SR a dokonca koncom minulého storočia bol to najbohatší región SR.

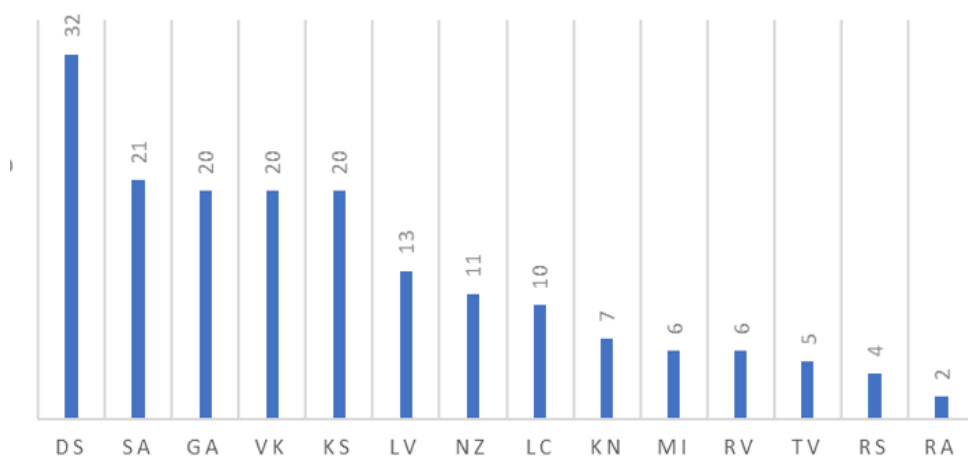

Graf č. 5: Počet podnikateľov na 100 osôb- 2016

Zdroj: Štatistický úrad

Ako na grafe vidíme, okres Dunajská Streda je na prvom mieste, na 100 osôb pripadá 8 podnikateľov. V okrese Revúca len polovica, 4 živnostníci na 100 obyvateľov. Obyvatelia, ktorí sú živnostníci možno oficiálne pracujú za minimálnu mzdu, aby platili nižšie odvody a aj vďaka tomu sa priemerná mesačná mzda zdá nízka, pretože aj títo podnikatelia ju umelo znižujú.

POČET STAVIEB NA 1000 OSOB (2015)

Graf č. 6: Počet stavieb na 1000 osôb

Zdroj: Štatistický úrad

Druhým absurdným paradoxom je tento graf. V roku 2015 bola priemerná nominálna mesačná mzda v dunajskostredskom okrese len 801 Eur, čo predstavuje rozdiel takmer o 200 Eur ako je slovenský priemer. Napriek tomu sa nachádza na prvom mieste podľa počtu stavieb na 1000 osôb. V okrese Dunajská Streda na 1000 obyvateľov pripadá 32 stavieb, čo v okrese Revúca len 2 stavby. Tu opäť môžeme vidieť veľké rozdiely medzi jednotlivými regiónmi.

4.4 Nezamestnanosť a rýchlostné cesty na Slovensku

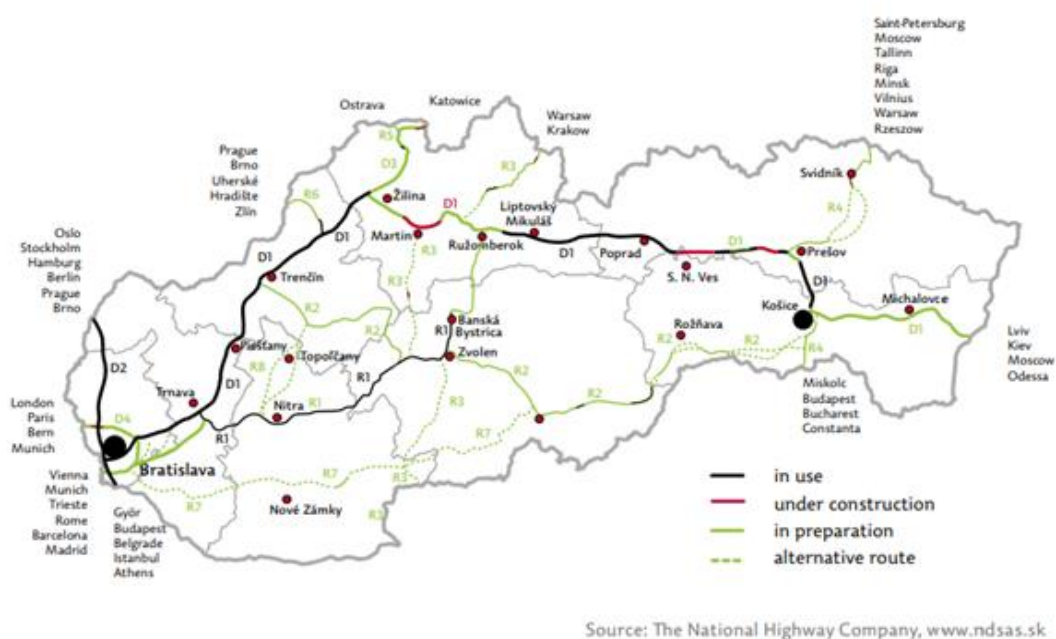
Doprava predstavuje jednu z najdôležitejších aktivít na celom svete. Jedná sa o súčasť hospodárstva a hrá významnú úlohu v priestorových vzťahoch medzi jednotlivými miestami. Doprava vytvára cenné väzby medzi regiónmi a hospodárskymi aktivitami, medzi ľuďmi a zvyškom sveta. Ide o multidimenzionálnu aktivitu, ktorej význam je (Rodrigue, J. J.-P. a kol. 2006):

- sociálny - uľahčenie a zabezpečenie dostupnosti pracovných trhov, zdravotníckych, sociálnych a kultúrnych zariadení; doprava formuje sociálnu interakciu a mobilitu ľudí v spoločnosti;
- politický - ako kľúčový prvok štátnej politiky k znižovaniu medziregionálnych rozdielov a stabilizácii osídlenia, nástroj ekonomického rozvoja;

- ekonomický - doprava je tradične spájaná s ekonomickým rozvojom; faktor, ktorý formuje aktivity v priestore a je ním spätne spätý.

Slovenská republika je jedna z krajín EÚ s najvyššou regionálnou disparitou. Jedným z dôvodov tohto obrovského rozdielu môže byť nedostatok diaľnic a rýchlostných ciest. Ľudia z horších infraštruktúrne vybudovaných regiónov nemajú šancu cestovať do väčších miest a regiónov s vysokou ponukou práce a vyššími mesačnými mzdami, takže sú nútené pracovať aj za minimálnu mzdu. „Podľa ekonomickej (Hirschman, 1958; Barro, 1990) a manažérskej teórie (Porter, 1990) by nová infraštruktúra mala zvyšovať ekonomickú výkonnosť.“¹⁸ S vybudovaním nových diaľničných sietí sa vytvárajú aj príležitosti pre nové firmy, takže aj nové pracovné miesta.

Porovnáme dĺžku rýchlostných ciest a diaľničných sietí na Slovensku so susednými krajinami. Na Slovensku podľa údajov z júla 2017 sme mali 464 kilometrov diaľnic a 287 kilometrov rýchlostných ciest. Pre porovnanie, na území Českej republiky majú 1225 kilometrov diaľnic. V Maďarskej republike diaľnice predstavujú 1400 kilometrov, a v Rakúsku 1700 kilometrov.

Obrázok č. 6: Diaľničná sieť

Zdroj: NDSAD

Čiernou farbou sú označené už existujúce dráhy. Presne vidíme, že sieť diaľnic na Slovensku nevedie cez južné okresy.

¹⁸M. Habrman, B. Žúdel: Od Tatier k Dunaju, diaľnice stavajú, Inštitút finančnej politiky, 2017

Podľa Inštitútu finančnej politiky: „Dostupnosť diaľnice alebo rýchlostnej cesty z dlhodobého hľadiska súvisí so znížením miery nezamestnanosti v okrese od 0,9 do 1,6 p. b.. Tento vplyv je meraný dostupnosťou súvislej diaľničnej siete do 30 minút od okresného mesta v porovnaní s okresmi, kde je najbližší diaľničný privádzač vzdialený viac ako 30 minút. Hoci pre okresy s vyššou mierou nezamestnanosti môže mať diaľnica vyšší efekt, stále je relatívne malý a bez zvýšenia kvality ľudského kapitálu problém hladových dolín efektívne nerieši.“¹⁹

„Lepšia dopravná dostupnosť regiónu je kľúčová pre rozvoj priemyslu a turizmu (OECD, 2002). Pre priemysel, obchod a logistiku je kvalitná infraštruktúra dôležitá pre nižšie náklady a dostupnosť na trh. Navyše s postupným rozvojom just-in-time systému dodávok v priemysle sa zvyšuje význam rýchlej a spoľahlivej dopravy. Vidíme to na príkladoch veľkých investorov v automobilovom alebo elektrotechnickom priemysle (VW, PCA, Kia, Samsung), ktorých dodávatelia sa situujú v ich bezprostrednej blízkosti aj napriek problémom s nedostatkom pracovných síl. Títo veľkí investori, ktorí sú schopní pritiahnuť množstvo menších dodávateľov do susedných okresov, sa kvôli bezproblémovému prístupu na trh lokalizujú v blízkosti diaľnice.“²⁰

M. Mičúch a S. Tvrz z Národnej banky Slovenska však tvrdia iné: „Otváranie nových úsekov kvalitných ciest môže mať na mieru nezamestnanosti žiadaný vplyv, avšak omnoho pravdepodobnejšie sa tak deje v pokojnom období, čiže v období mimo hospodárskej krízy. V analýze sme zistili, že pozitívny účinok lepšej cestnej siete bol eliminovaný efektmi krízy a cesta sama o sebe tak v obdobiach neistoty nemusí predstavovať podporný prostriedok a vyčerpávajúci nástroj znižovania miery nezamestnanosti v okresoch SR. Aby sa dostavil pozitívny účinok novej cesty, ktorý by mal všeobecnejší charakter, sú potrebné aj ďalšie faktory.“²¹

Podľa D. Chreneka: "Väčšina prostriedkov, ktoré boli v posledných rokoch vynaložené na riešenie potrieb slovenských regiónov, išli práve z Európskych prostriedkov. Inak to nebude ani v období 2014-2020, kedy má Slovensko celkovo k dispozícii až 15,3 miliardy Eur. Veľká väčšina z týchto peňazí pôjde na skvalitnenie infraštruktúry, do ľudského kapitálu, zdravotníctva, životného prostredia, inovácií ale aj na riešenie

¹⁹ M. Habrman, B. Žúdel: Od Tatier k Dunaju, diaľnice stavajú, Inštitút finančnej politiky, 2017, 1. str.

²⁰ M. Habrman, B. Žúdel: Od Tatier k Dunaju, diaľnice stavajú, Inštitút finančnej politiky, 2017, 2. str.

²¹ M. Mičúch, S. Tvrz: Aby nezamestnanosť v okrese klesla, iba otvoriť diaľnicu nestačí, Národná banka Slovenska, 2015, 1. str.

nezamestnanosti či na programy sociálnej inklúzie v menej rozvinutých regiónoch Slovenska".

"Slovensko má teraz naozaj veľkú príležitosť využiť značné finančné prostriedky na znižovanie regionálnych rozdielov. Verím, že ich účinne a zmysluplne využije."²²

Na nasledujúcich stranách si analyzujeme súvislosť medzi diaľničnými sieťami a nezamestnanosťou vo vybraných južných okresoch na Slovensku.

	Avarage SGA	LV	NZ	SA	KYS N M	LC	VK	POP	PRES	KE-OK	TREB	
1993	4,5	4,5	0,1	6,5	5,7	13,2	4,5	7,9	4,2	5,7	6,1	0,3
1994	0,7	1,1	1,6	1,2	1,4	1,2	0,7	-1,7	2,5	1,4	2,8	4,5
1995	-2,6	-5,1	-0,3	-2,5	-6,4	-9,5	-3,5	0,9	-1,5	-1,3	-8,8	-5,1
1996	-0,5	-0,1	1,0	-0,6	-0,2	-0,2	-0,1	-0,7	1,3	-0,9	0,0	2,3
1997	1,0	-0,1	-0,5	0,3	-1,5	-1,4	-0,1	2,8	0,6	0,9	1,9	1,8
1998	3,4	2,6	4,2	3,6	3,0	7,1	5,4	8,3	2,3	3,7	4,1	4,2
1999	3,8	4,3	4,2	5,2	3,9	3,4	2,2	3,6	3,6	4,6	6,0	7,9
2000	-1,7	-1,5	-1,5	1,1	0,6	-2,4	0,1	-1,8	-1,9	-1,6	0,0	-4,6
2001	1,2	1,8	2,4	1,0	0,1	0,1	1,3	2,3	0,7	1,6	2,4	2,9
2002	-1,1	-3,6	0,2	-2,6	-2,2	-2,5	0,4	1,9	-1,0	-0,6	-2,6	-0,6
2003	-1,8	-5,2	-2,0	-2,6	-2,6	-3,6	-3,2	-5,0	-1,8	-2,0	-1,8	-3,6
2004	-2,2	-3,4	-4,1	-4,3	-3,3	-2,5	-3,2	-2,9	-1,7	-2,7	-2,7	-1,6
2005	-1,6	-1,2	-3,7	-4,1	-1,4	-0,8	-0,4	-1,2	-2,0	-1,8	-0,5	-1,2
2006	-2,3	-2,0	-2,0	-2,1	-3,0	-2,9	-1,4	-4,6	-3,3	-2,4	-2,5	-2,6
2007	-1,4	-1,5	-2,2	-2,9	-2,2	-2,1	-2,1	-1,7	-1,7	-1,7	-2,8	-2,9
2008	0,4	-0,8	-0,4	-0,1	-1,3	0,6	0,6	-0,6	0,4	-0,9	0,6	1,0
2009	5,2	3,6	3,5	5,6	3,0	5,9	5,4	6,0	4,8	6,1	4,7	6,5
2010	-0,5	0,1	-0,1	0,2	0,6	-1,5	0,1	-0,3	0,1	0,3	-0,4	-0,7
2011	0,6	0,2	1,2	2,0	1,6	0,9	0,3	-0,2	0,8	0,6	1,2	1,6
2012	1,0	0,5	-0,3	0,4	-0,5	2,1	1,1	1,0	0,5	1,4	1,7	-0,1
2013	-1,3	-0,5	-2,1	-2,8	-1,7	-1,0	-3,2	-3,1	0,7	-1,9	-4,9	-4,5
2014	-0,9	-1,0	-0,8	-1,5	-1,0	-1,8	-1,6	-0,7	-2,1	-2,5	-0,5	-0,7
2015	-1,6	-0,3	-2,2	-0,6	-0,4	-2,5	-1,8	-3,3	-1,3	-1,2	-0,9	-1,4
2016	-2,3	-1,9	-2,3	-3,4	-2,8	-1,9	-2,8	-4,7	-2,1	-2,5	-2,5	-2,3

Tabuľka č. 3: Vplyv diaľnic na nezamestnanosť od roku 1993 do 2016

Zdroj: Inštitút finančnej politiky, Od Tatier k Dunaju, diaľnice stavajú, 24.7.2017, Databáza

V prvom rade sme si vybrali okresy Galanta, Levice, Nové Zámky, Šaľa, Kysucké Nové Mesto, Levoča, Veľký Krtíš, Poprad, Prešov, Košice okolie a Trebišov. Na tieto okresy malo vplyv budovanie diaľnic.

Analytici už pred nami tvrdili, že diaľnice majú vplyv na zníženie nezamestnanosti. Tvrdili aj to, že nie krátkodobo ale dlhodobo. Žiaľ nikto zatiaľ nevysvetlil, čo to znamená pojem dlhodobo. Naším cieľom je analýzou určiť dobu, počas ktorej je možné zmeniť nezamestnanosť výstavbou diaľnic.

²² D. Chrenek: Odborníci diskutovali, ako znižovať zaostávanie regiónov, Tlačová správa, Ineko, 28. apríla 2017, str.2

Popis k tabuľke č. 3:

Analyzovaná je nezamestnanosť v intervale: 1993 – 2016. Vypočítali sme si rozdiel v nezamestnanosti v porovnaní s minulým rokom (marginalitu).

Prvý stĺpec nám ukazuje slovenský priemer miery nezamestnanosti a zároveň tento stĺpec je pre nás dôležitý pri porovnaní porovnať miery nezamestnanosti vo vybraných okresoch so slovenským priemerom. Pomocou týchto údajov budeme hľadať rok, kde je rozdiel väčší vďaka diaľniciam.

Červenou farbou sú označené dátové bunky, kde sa miera nezamestnanosti zvyšuje v porovnaní s predchádzajúcim rokom.

Žlté písmená nám určujú rok odovzdania diaľnice, ktoré boli dôležité pre daný okres. Presné vidíme, že napr. v okrese Galanta to bolo v roku 1998, v okrese Kysucké Nové Mesto v roku 2007 a v okrese Poprad v roku 2009.

Červenými číslami sú označené roky, kedy sa miera nezamestnanosti výnimočne znížila v porovnaní so slovenským priemerom po ukončení stavieb diaľnic. Napr. v okrese Galanta v roku 2002, 4 roky po odovzdaní diaľnice.

Výsledky analýzy:

Okresy môžeme rozdeliť podľa analýzy na tri skupiny:

- vyspelé regióny – štyri roky
- zaostalejšie regióny – sedem rokov
- okresy medzi – tri roky

V západných vyspelejších okresoch, ako sú okres Galanta, Nové Zámky, Levice, Šaľa a Poprad nastala veľká významná zmena priemerne v štvrtom roku po odovzdaní diaľničnej siete. V prípade okresov Kysucké Nové Mesto, Lučenec a Veľký Krtíš je na zmenu potrebných až 7 rokov. Toto môžeme vysvetliť aj s tým, že v týchto okresoch je kvalifikovaná pracovná sila menšia v porovnaní s ostatnými okresmi zo západu. Taktiež väčšina obyvateľov sú dlhodobo nezamestnaní, čo znamená, že ani nechcú pracovať, tým pádom sa stávajú dobrovoľne nezamestnaní.

Okresy, ktoré sú pre nás veľmi zaujímavé sú okres Košice – okolie a Trebišov, pretože tu nastáva veľká radikálna zmena v štruktúre nezamestnanosti v porovnaní so slovenským priemerom. Po vybudovaní diaľnice tu nastala zmena už po troch rokoch. Toto môžeme vysvetliť aj tak, že pri stavbe diaľnice už investori vopred vedeli ich plány, začali zaškoľovať obyvateľov už skôr, aby boli schopní na prácu vo vybudovaných priemyselných

parkoch. Ďalším dôvodom môže byť aj to, že tieto regióny sú veľmi husto obývané. Je pomerne ľahké nájsť práceschopných obyvateľov, takže investori už vopred videli prosperitu v tomto regióne. Nemôžeme zabudnúť ani na fakt, že diaľnica na maďarskej strane už bola vybudovaná a Košice sú z juhu veľmi dostupným regiónom.

Od prvého mája 2004 je Slovensko členom Schengenskej dohody, vďaka čomu sa otvárali aj hranice medzi krajinami. Po tejto uzavretej dohode sa mohla nezamestnanosť znižovať najmä pri hraniciach, kde ľudia už bez problémov môžu cestovať a pracovať v Rakúsku, Česku, Maďarsku a pod. Pre Slovenskú republiku je odstránenie hraníc výhodou pretože zo severnej časti Maďarskej republiky je vybudovaná diaľničná sieť, čo uľahčilo život a dopravu nie len pre obyvateľov danej republiky, ale aj pre spojenie Bratislavy a Košíc.

Pre investorov, ako aj pre veľké firmy je výhodnejšie investovať v západných regiónoch, pretože je pre nich lacnejšie importovať lacnú pracovnú silu z juhovýchodu Európy, než si zaškoliť obyvateľov alebo zainvestovať viac peňazí na zabezpečenie ochrany majetku.

Záver

Na predchádzajúcich stranách sme analyzovali makroekonomické štatistické údaje s cieľom učenia regiónov, ktoré sa nachádzajú v najhoršej situácii na území Slovenskej republiky. Ako vidíme, južné regióny Slovenskej republiky sa stále nachádzali pod slovenským priemerom.

Zaoberali sme sa najmä ukazovateľom - nezamestnanosťou. Ďalej sme sa pokúsili nájsť vzťahy medzi mierou nezamestnanosti a priemernými nominálnymi mesačnými mzdami, demografickou štruktúrou štátu, diaľničnou sieťou a počtom živnostníkov.

Našou veľkou otázkou je : PREČO JE PRIEMERNÁ NOMINÁLNA MESAČNÁ MZDA V DUNAJSKOSTREDSKOM OKRESE LEN 850 EUR?! Skoro o 200 EUR nižšia mzda ako v okrese Šaľa aj ako priemer Slovenska. Je to kvôli vzdelaniu? Ved' tento okres má veľmi dobrú lokalitu, nachádza sa veľmi blízko k Bratislave, Győru a v podstate aj k Trnave a Galante (Volkswagen, Audi, Peugeot, Samsung). Aj infraštruktúra je tu pomerne dobre vybudovaná.

Veľmi zaujímavé je aj to, že priemerná mzda v regióne Dunajskej Stredy je len 801 Eur, a aj napriek tomu nie je miera nezamestnanosti vyššia ako v sledovaných regiónoch. To znamená, že ľudia sú spokojní so svojimi mzdami? Alebo ľudia sú z nejakého dôvodu odkázaní pracovať za minimálnu mzdu, alebo robia na čierno? Čo ich motivuje? Ved' ani okres Dunajskej Stredy nepatrí medzi najchudobnejšie okresy SR a dokonca koncom minulého storočia bol to najbohatší región SR.

Druhým absurdným paradoxom je graf č.5. V roku 2015 bola priemerná nominálna mesačná mzda v dunajskostredskom okrese len 801 Eur, čo predstavuje rozdiel takmer o 200 Eur ako je slovenský priemer. Napriek tomu sa nachádza na prvom mieste podľa počtu stavieb na 1000 osôb. V okrese Dunajská Streda na 1000 obyvateľov pripadá 32 stavieb, čo v okrese Revúca len 2 stavby. Tu opäť môžeme vidieť veľké rozdiely medzi jednotlivými regiónmi.

Naším druhým cieľom bolo vysvetliť nepriaznivú situáciu a nájsť možnosti ako by ju mohol štát vyriešiť.

Sme presvedčení, že ÁNO, miera nezamestnanosti a diaľničná štruktúra je v priamej súvislosti. Výstavba novej diaľničnej siete ovplyvňuje mieru nezamestnanosti. Určili sme si teóriu ako, kedy a prečo nastáva zmena na krivke nezamestnanosti v jednotlivých okresoch s porovnaním so slovenským priemerom.

Výsledky našej analýzy:

Okresy môžeme rozdeliť podľa analýzy na tri skupiny:

- vyspelé regióny – štyri roky
- zaostalejšie regióny – sedem rokov
- okresy medzi – tri roky

V západných vyspelejších okresoch, ako sú okres Galanta, Nové Zámky, Levice, Šaľa a Poprad nastala veľká významná zmena priemerne v štvrtom roku po odovzdaní diaľničnej sieti. V prípade okresov Kysucké Nové Mesto, Lučenec a Veľký Krtíš je na zmenu potrebných až 7 rokov. Toto môžeme vysvetliť aj s tým, že v týchto okresoch je kvalifikovaná pracovná sila menšia v porovnaní s ostatnými okresmi zo západu. Taktiež väčšina obyvateľov sú dlhodobo nezamestnaní, čo znamená, že ani nechcú pracovať, tým pádom sa stávajú dobrovoľne nezamestnaní.

Okresy, ktoré sú pre nás veľmi zaujímavé sú okres Košice – okolie a Trebišov, pretože tu nastáva veľká radikálna zmena v štruktúre nezamestnanosti v porovnaní so slovenským priemerom. Po vybudovaní diaľnice tu nastala zmena už po troch rokoch. Toto môžeme vysvetliť aj tak, že pri stavbe diaľnice už investori vopred vedeli ich plány, začali zaškoľovať obyvateľov už skôr, aby boli schopní na prácu vo vybudovaných priemyselných parkoch. Ďalším dôvodom môže byť aj to, že tieto regióny sú veľmi husto obývané. Je pomerne ľahké nájsť práceschopných obyvateľov, takže investori už vopred videli prosperitu v tomto regióne. Nemôžeme zabudnúť ani na fakt, že diaľnica na maďarskej strane už bola vybudovaná a Košice sú z juhu veľmi dostupným regiónom.

Od prvého mája 2004 je Slovensko členom Schengenskej dohody, vďaka čomu sa otvárali aj hranice medzi krajinami. Po tejto uzavretej dohode sa mohla nezamestnanosť znižovať najmä pri hraniciach, kde ľudia už bez problémov môžu cestovať a pracovať v Rakúsku, Česku, Maďarsku a pod. Pre Slovenskú republiku je odstránenie hraníc výhodou pretože zo severnej časti Maďarskej republiky je vybudovaná diaľničná sieť, čo uľahčilo život a dopravu nie len pre obyvateľov danej republiky, ale aj pre spojenie Bratislavy a Košíc.

Moja posledná a aj najdôležitejšia myšlienka mojej bakalárskej práce je:

VŠETKO JE V SÚVISLOSTI S OSTATNÝMI DÁTAMI. VŠETKO SA SPÁJA SO
VŠETKÝM!

Zoznam požitej literatúry:

1. Tlačené knihy, monografie, vedecko-kvalifikačné práce:

- BAŠOVSKÝ, O., LAUKO, V. (1990): Úvod do regionálnej geografie, str. 188
- BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D. (2002): Teorie regionálního rozvoje. Nástin, kritika, klasifikace. Universita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, Praha, 211 s.
- BLAŽEK, J. (1996): Meziregionální rozdíly v České republice v transformačním období. Geografie - Sborník ČGS, č. 4/1996, s. 265-277.
- BLAŽEK, J. (1999a): Teorie regionálního vývoje: je na obzoru nové paradigma či jde o pohyb v kruhu? Geografie – Sborník ČGS, č. 3/1999, s. 141-159.
- DOHÁNYOS, R. – LELKES, G. - TÓTH, K. (2003): Národnostné menšiny na Slovensku, Str. 19
- Dohovor Medzinárodnej organizácie práce č.02/1952
- HABRMAN, M. – ŽÚDEL, B. (2017) : Od Tatier k Dunaju, diaľnice stavajú, Inštitút finančnej politiky, 2017, str. 1-2
- HANČLOVÁ, J. a L. TVRDÝ, 2004. Classification of the Regions [online]. Ostrava: Technical University of Ostrava [cit. 2013-11-05]. Dostupné z: http://accendo.cz/wpcontent/uploads/part_2-1_11_20041.pdf
- CHRENEK, D. (2017) : Odborníci diskutovali, ako znižovať zaostávanie regiónov, Tlačová správa, Ineko, 28. apríla 2017, str.2
- CHRENEK, D. (2017): Príspevok Dušana Chreneka, vedúceho Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku, Ineko, 28. apríla 2017, str.6
- INŠTITÚT FINANČNEJ POLITIKY: Malý vplyv zvyšovania minimálnej mzdy na nezamestnanosť, 2018 január, str.2
- LUBYOVÁ, M. – ŠTEFÁNIK, M. a kolektív (2015) : TRH PRÁCE NA SLOVENSKU 2016+, Bratislava 2015, str. 11
- MATLOVIČ, R. – MATLOVIČOVÁ K. (2011) : Regionálne disparity a ich riešenie na Slovensku v rozličných kontextoch, str.12
- MIČÚCH, M. – TVRZ, S. (2015) : Aby nezamestnanosť v okrese klesla, iba otvoriť diaľnicu nestačí, Národná banka Slovenska, 2015, 1. str.

nezamestnaných považované osoby

- SAMUELSON Paul.A, NORDHAUS William D. 1992. Ekonomía I. 13.vydanie. Bradlo. Bratislava, 1992. ISBN: 80-7127-030-X, s.284
- URAMOVÁ, M. 2005. Sociálno-ekonomické súvislosti nezamestnanosti. Banská Bystrica: Bratia Sabovci, 2005. s 8-9 s. ISBN 80-8083-057-6.
- Všeobecná definícia, platná v krajinách ES EUROSTAT (1992), sú za
- Zákon č. 503/2011 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

2. Elektronické zdroje:

- https://sk.wikipedia.org/wiki/Ma%C4%8Fari_na_Slovensku
- <http://www.minimalnamzda.sk/priemerna-mzda.php>